Массе а мехкий пролетареш, вIашагIкхета!

Серлало

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР

Газет арадувла 1925 шера денз ◆ ШОАТТА, 30 ЯНВАРЬ, 1982 ШУ. ◆ № 13 (6579) ◆ Мах 3 кеп.

ВАЙ ВАХАРА ХЬИСАП

ХIанз Советски Союза гражданаш дегIаеначу социализма хьалашка бах, хьахиннай советски халкъ яхо керда исторически юкъарле. Из дерриге а хIара денна яхар саина вайна къьтта гуш белгалдувлаши да тахонарча сийрдача, паргIатача вахаре е, вешта аьлча, советски вахара хьисапаца. КПСС ЦК Генеральни секретара, СССР Лаккхехьарча Совета Президиума Председатела нов. Л. И. Брежнева ду хьакъехьа белгала аьнад: «Вай пропагандистски, агитационно-массови фронта болхлой декхарийла ба хьем ца беш, тIагIерттаи эффективнон идеологически тIагIортамаш юхатоха, миллионаш болча наха социалистически обществах, советски вахара хьисапах, вай мехка коммунизм хьатьярах дола бакъдар дIадовзийта. ХIаьта из де доагIа бIубенна, дог тийша долаш, дIакхетаешши къьтан. Советски Союзах бакъ дош дIахаза деза вай Лаьттан еррнтача континенташка».

Советски халкъа вахара хьисапах республика къахьегамхоша, вай мехкарча берригача наха а саина, де а доагIаш социализмоиа карагIдаьнна эггара делагIа долча хIамах саива доккхал ду. къаьстта а хIанз, СССР хьаяь 60 шу. Нохч-ГIалгIай автономи хьахнина 60 шу, нохчийн гIалгIайн шоай лоIамагIа Россена юкъебаха 200 шу дизара вайцига массанахьа а шерра кийчо е болабеннача хана.

Тахан вай сийлахь-боккхача Октябра мехка барт тайнача вежарий дезале дах бIаь соагIа къоми народности. Социалистически револющи хилалехьа царех хIаране кхел тайп-тайпара хиннай, бе-бе дар экономически а культурно а уж дегIаахар, шин тайпара хиннад цар Россех дIакхетара е цунна юкъедахара иаькъаш. бакъда, шеко йоацаш да цаI — российски пролетариато лоаттабаьча революционни боламах, тIаккха Ленина парте паччахьа Iаьдал дIа а даьккха оттадаьча Советски Iаьдалах. цул тIехьагIа социализмах кхерах цаРид массанена а даьнна беркат цхьанна хIамнца нийсден тарден йиш йоацача сийлахь-йоккхача оргалонашца дувзадеина долга.

Хьалдаргъя вай алхха советски Нохч-ГIалгIайче. Советий Мехка дахача кхыча халкъашца цхьана бIаьшерешашта нийсса бола къовсамен коталонийн сийлен исторически никъ баьб цо керда вахар хьаде доладича гIоне. Хьалха паччахьа Россе тIехьайиса йист хинна из тахан вай хьмара индустри а, дегIаьена юртбоахам а социалистически культура а йола республика я. Цун йоккхача 133 предприятеш арахец 1000 тайпа продукци. Юрта боахаме хIанз болх беш я 10 эзар трактор. 1,5 эзар комбайн. дукха кхыйола техника.

Хьалха шоай йоазув ца хинача нохчийн гIалгIайн тIехье хIанз республикерча кхаь лакхерчен итташ йолча юкъерча специальни дешара заведенешка. 578 школе дешаш я. Иштта деша. баха бокъо я цар вай бокхача мехка моллагIча миIнинге уж нийсдой а. Арадувл шоай ньаьна меттала книжкаш, газеташ, ма дарра аьлча. хьахиннай формагIа къамани чулоацамагIа социалистически йола культура.

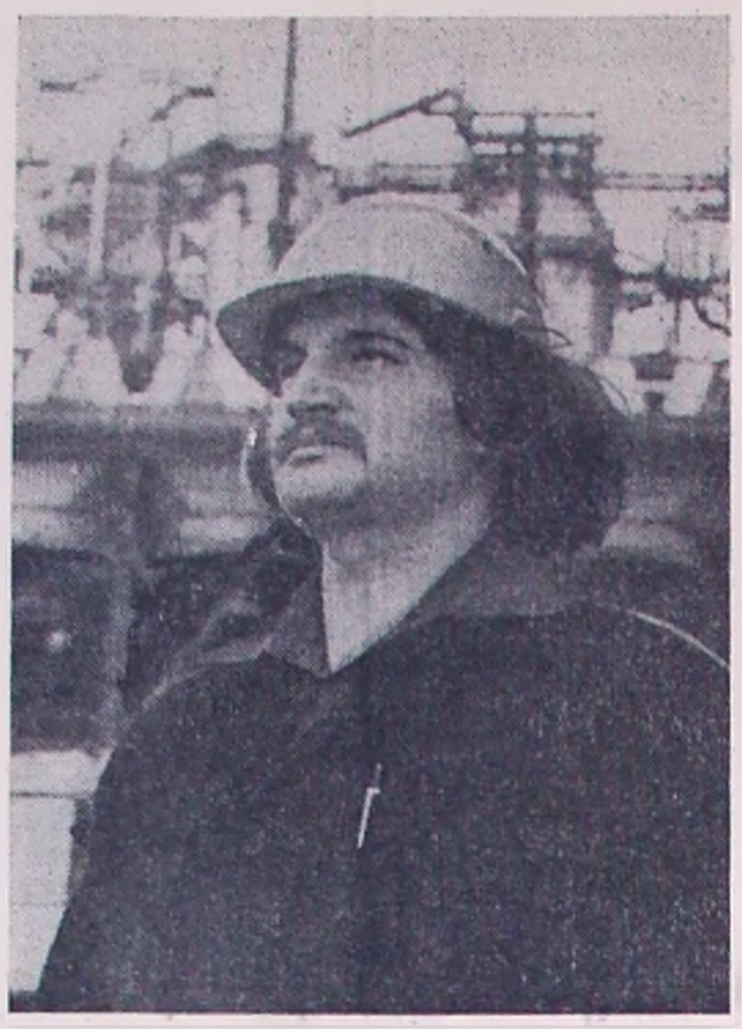
Цу дерригне а хам бу советски наха. цудухьа цар хIара денна дегIакхувл. йIаьхегIа ю шоай вахаре чIоагIъенна дIаэтта коллективизма, вIаши новкъостал дара, доттагIала, революционни идеалашта тешаме хилара, шоай кхоаненах дог тийша хилара оамалаш.

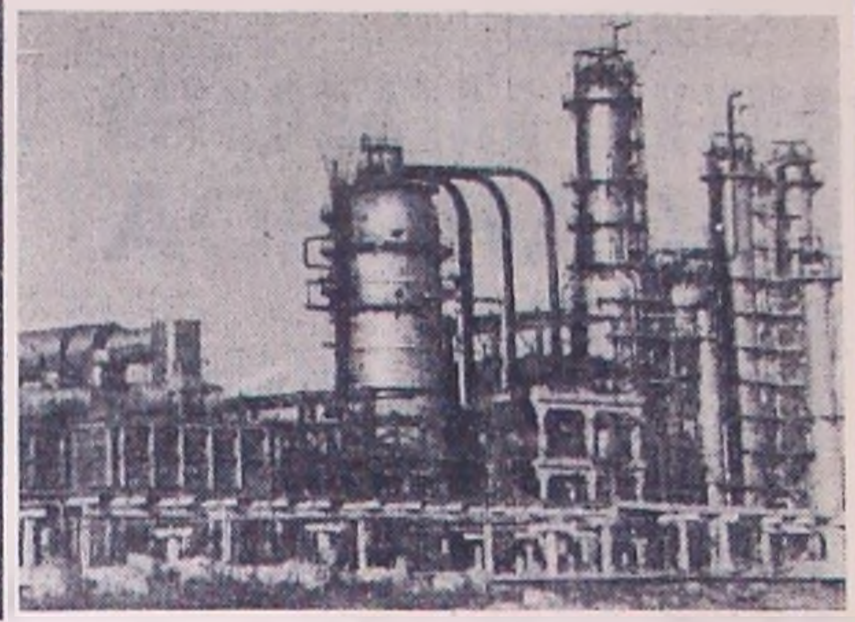
Уж башха-дикна гIулакхаш шовех диза доахкаш ба вай болхлой класса, ахархой толашагIбола вникалаш. Хьаьнала къахьегамхой, кагирхой хьехамчаш санна боазаш ба республике Социалистически Къахьегамо Турпалаш Н. Ведерников, Б. Саидов А. Албогачиев, Н. Эсмухамбетов, къона бапат СССР Лаккхехьарча Совета депутат А. Арсамаков. КПСС XXVI съезда делегат С. Умалатова. НГIАССР Лаккхехьарча Совета депутат А. Котиев, дукха кхыбараш.

Пувна цхьана вай диддалийта йиш яц балхах къехкаш, фуннагIа даь а шоай аьттув лехарна паччахьолкхен чотогIа бIаьхий хила тIерташ, тIехдаьха къаранъаш мелаш, кхааш юдеш, дIахача заман ширлаьнна гIулакхаш хьаллушаш бола нах, дукха беце а. вайна юкъе тахан а тIехьа болаш хилар. Вай сийрда вахар нйочадоахта уж лене гIулакхаш лелaдерашна къовсам лоттабара паргIаьиника еза вай еррига общественность, идеологически балха деррига кхоачамаш торонаш.

Цу дерригне вайгара дIадех вай вахаре кхы а сихагIа советски граждански обрядность, керда традицеш, цIейш, оамалаш дIачIоагIъелга Цудухьа вай еша йола хIара лекци, беседь, политинформаци йоикха а дIамига а мероприяти тIаерзаь хила еза вай вахара башхалонаш къьхта дIагойтара, вайна карагIдаьннараш дIахо дебадора, советски патриотизмах социалистически интернационализмах уйлаш чIоагIъяра.

Цу даькъе йеча балха доарахIам кхы а айлу хIанз, СССР а Нохч-ГIалгIай автономи а хьаяь 60 шу. нохчийн гIалгIайн шоай лоIамагIа Россена юкъебахи 200 шу дизара сийленца накъабахара хетаиь шерра мероприятеш чакйоакхаш йола хила. Парте горкомий, райкомий, юкъанцарча партийни, профсоюзни, комсомольски организацей, культура учреждений денано тенах латт аьлчи, из латт, кхетама болх бара еррнсача формашки средствашки хьаькъале найда а эцаш. ленински къамаи политически башхалонаш, вай берригача мехко, республики историче [illegible] кхы дахьа толамаш нохчийн гIалгIайн Россена юкъебахар цар вахара кхель мел доарахIам болаш [illegible] хьиддоккхарах. из цIейний сийна IалашмагIа, чIоагIа дахьа хIайнена дола къахьегамен политически [illegible] КПСС XXVI съезда решенеш къайттадагIча на [illegible] шоллагIча шера заданеши декхараши толамаш [illegible] тIакхчадарах.

ХЬАЛХАЛАТТАЧА КОЛЛЕКТИВЕ

Сийлеща чакхдаьнкхар пятилетна хьалхара шу В. И. Ленина цIерагIча грознески мехкдаьтта чакхдоахача завода технологаша.

Яхьа хьалхле лелаю ЭЛОУ-АВТ яхача технологически установка коллективас.

Къахьегама дика толамаш доахачарех цаI ва машинист Виктор Еньевич Мороз.

СУРТА ТIА: ЭЛОУ-АВТ яха установка; машинист В. Е. Мороз.

А. АЙРАПЕТОВА сурт.

РЕСПУБЛИКАНСКИ ПАРТИЙНО-БОАХАМА АКТИВА СОБРАНИ

Селхан Грозне КПСС обкома [illegible] хилар Нохч-ГIалгIайчен партийно-боахама актива собрани.

Актива собрани хьайийллар парте обкома хьалхарча секретара А. В. Власова.

1981 шера Нохч-ГIалгIай АССР [illegible] боахам дегIабоалабера пачхахьалкхен план кхоачашъяра итогеи 1982 шера долча социалистически декхарехи лаьца доклад йир КПСС обкома шоллагIча секретара Л. Д. Магомадова.

Доклад ювцаш хиннача прениешка къамаьлаш [illegible] Д. Г. Гойгова — Нишлошъечен [illegible] болхлой профсоюзи обкома председатела, М. Э. Баймурадова — КПСС Грознески горкома шоллагIча секретара. А. В. Волкова — КПСС Гудермески горкома хьалхарча секретара, Т. С. Магомадовас — Шалински района «Пищемаш» завода штамповщица М. А.-М. Мутаева — «Грознтрубопроводстрой» треста управляюще, Ю. М. Кириллова — «Грознефтеоргсинтез» яхача производствени объединение партиома секретара, Л. Н. Нюхалос — Къулбаседа-Кавказски машинаькъа Грознески отделение начальника, Н. А. Юшкова — Шелковской района «Коминтерн» яхача колхоза председатела.

Собране яр яхье льинача вежарашха [illegible] автономни республикай — Дагестана, Черсий-Балкхаройчен, Къулбаседа-ХIирийчен делегацеш. 1981 шера балха итогийи дIахорча планийи хьакъехьа, шоаш белгалъяь планаш кхоачашъяра тIехьа аьттув балар лоаш Нохч-ГIалгIайчен къахьегамхошта лоаца боаккхаш къамаьлаш дир Д. А. Довлетханова — Дагестански ССР Министрий Совета председатела заместитела, Н. Р. Беликова — Къулбаседа-ХIирий АССР Министрий Совета председатела хьалхарча заместитела, А. А. Мельника — КПСС Черсий-Балкхарой обкома секретара.

Республикански партийно-боахама актива собране дакъа лаьцараша тIанийцар цхьайттагIча пятилеткана а 1982 шера а дола Нохч-ГIалгIай АССР къахьегамхой социалистически декхараш.

Партийно-боахама актива собране КПСС Центральни Комитета, цун Политбюрона, Леонид Ильич Брежневна тешам белар СССР вIашагIъелла 60 шу, НГIАССР вIашагIъелла 60 шу, Нохч-ГIалгIайче ший лоIамагIа Россена юкъеяха 200 шу дизара сийлахьа юбилейш къахьегама совгIатаща белгалдахар духьа, Къулбаседа Кавказа вежарашха йолча автономни республикайи Херсонски областен къахьегамхошцара яхь дегIайоалаеш Нохч-ГIалгIай АССР коммунисташа, берригача къахьегамхоша 1982 шера плани тIанийна социалистически декхараши тIехкхоачашделга IалашдергхиларaХ, КПСС XXVI съезда решенеш вахаре толаме чакхъяхара шоашкара доагIаш дола дакъа юкъехьоргхиларах.

• • •

1981 шера промышленносте, транспорте, гIишлошъеча, юрта боахаме лелаьча социалистически яхье котъьяннача районашта, производствени объединенешта, предприятешта, организацешта КПСС обкома хьалхарча секретара А. В. Власова дIаелар КПСС обкома бюрос, НГIАССР Министрий Совета, облсовпрофо, ВЛКСМ обкомо, хьожаль карара кара тела ЦIе байракхаш, Сийлен грамоташ, дипломаш.

МИХАИЛ АНДРЕЕВИЧ СУСЛОВ ДIАВОЛЛАР

ЦIЕЧА МАЙДА ТIА ХИННА ТРАУРНИ МИТИНГ

29 январе советски халкъо тIехкхьарча наькъа тIа ваьккхар Михаил Андреевич Суслов — Коммунистически парте, Советски паччахьалкхен, дунен халкъашта юкъерча болама цIи хела деятель. КПСС ЦК Политбюро член. КПСС ЦК секретарь, СССР Лаккхехьарча Совета депутат.

...ШоллагIа ди да союзий ЦIен Колонни зал траурни хьисапе кийчъяь. ХьалхагIа а саина, кхоачалуш доц Москвал а областа а къахьегамхой, союзни республикай, краяй, областий, викалий, партийни, советски, общественни организацей деятелий, Советски Эскара, кагирхой мугIараш.

Гоахьа веноанни лизаши ухкача лакхача постамента тIа латтача М. А. Суслов чуулача кIнига юхе гIодда Iаьрждела тIехбуал советски нах. Цар сий ду ший деррига вахар. деррига ниэош, знанеш а талант а партенен халкъан дIаешача партийни а паччахьалкхен а деятелаш.

Траурни ашараш ех.

Сийлен карауле ба М. А. Суслов дIаволлилга вIашIтIехьдаккхара йолча правительствени комиссе членаш.

11 сахьат даьннад. Колонни зале нах хьачубитаи. КIнига юхе буе М. А. Суслова таргара бараш. кхоачара бараш, доттагIий, соратникаш. Iадика ювцара тIехьара минуташ.

Кхаш траурни ашараш а йолаш М. А. Суслов чуулла кIниг Колонни залера ара а баьнкхе артиллерийски лафета тIа оттабу. Мелланха Цеча майданахьа дIаволлалу кортеж.

Процессена хьалха даха дукха веноши Цеча аттаьни гIайбичаш тIа уж М. А. Суслова тийнна сонгIаташ — Социалистически Къахьегама Турпала «Марси ЖIовн» яхо доцо ши медаль, кхыйола советски орденаш, медалаш, хIаьта иштта цхьайолча вежарашха йолча социалистически паччахьалкхений совгIаташ.

ЦIеча майдан тIа — столица эзараш къахьегамхой. Уххаза, трибунош тIа ба КПСС ЦК членаш а членалла кандидаташ а, КПСС Центральни ревизионни комиссе членаш, министерствайи ведомствайи кулгалхой, партийни, советски, общественни организацей викалаш, союзни республикашкара, крайшкара, областашкара баьхкараш.

Цига бар дипломатически корпуса членаш.

Майдан тIа нийсача мугIарах латт бIухой подразделенеш.

Мавзолеица нийслу траурни процесси. Лафета тIара Iо а баьнкхе постамента тIа оттабу кIниг.

Мавзолей центральни трибуна тIа хьалтIабовл новкъостий Л. И. Брежнев, Ю. В. Андропов, М. С. Горбачев, В. В. Гришин, А. А. Громыко, А. П. Кириленко, Д. А. Кунаев, А. Я. Пельше, Н. А. Тихонов, Д. Ф. Устинов, К. У. Черненко, П. Н. Демичев, В. В. Кузнецов, Б. Н. Пономарев, И. В. Капитонов, В. И. Долгих, М. В. Зимянин, кхыбар дIаволлилга вIашIтIехьдаккхара йолча правительствени комиссе членаш.

Траурни митинг хьаела КПСС ЦК Генеральни секретара, СССР Лаккхехьарча Совета Президиума Председатела Л. И. Брежнева.

...кортамукъален, революционни боламашцара, колониальни Iазап тIера Iохкессача къоначча паччахьалкхенашцара вай парте вежарашха дола бувзамаш дегIакхувлараи чIоагIдараи.

Дукхача шерашка СССР Лаккхехьарча Совета Союза Совета кхыча мехкашцарча гIулакхий комиссе председатель волаш Михаил Андреевича доккха даькъа юкъедихьад кхыйола общественни система йолча паччахьалкхенашца Советски Союзо леладу машаре гIулакхаш дегIакхувлара, машаре цхьана дахара ленински принципаш вахаре кхоачашъяра гIо дир.

Иштта дукха а тайп-тайпара а болх баро вай мехка и цун доалол арахьа а новкъоста Суслова чIоагIа сий ду. Коммунисташта а дукхача кхыча мехкий къахьегамхошта а из вовзар Маркса—Энгельса—Ленина сийлахь-боккхача хьехаме боарам боацаш мутIахьа вола, цун революционни принципаш чIоагIа лорадеш, вай эзмаи опыта ларда тIа уж творчески дегIакхувлара хьинаре новкъостал деш вола саг хиларах тарра.

ХIаьта вай, Михаил Андреевича таргарча новкъосташа, балхацарча доттагIашта из лоархIа а лоархIар, сий а дора кIаьдвалар фуд ца хов къахьегамхо, наггахьа мара ца хулача тайпара хьинар дола, болх леррттIа вIаштIехьбаккхара гоалал тIехдика йолаш вола болхло хиннадаь. Вай хам а бора, вайна дукха а везар из Iымерза — Iалаьмате чIоагIа ахь-задел дола, бакъда, шийгара а кхычаргара а доагIаш дар дизза хьадехаш, массе а хIаман тIехь боккъонна принципиальни вола саг, тешшаме а визза а вола новкъост.

Цу тайпарча сагаца Iадика ювца хала а гIайгIане а да. Бакъда, цун вахара масала, цун хьинареча къахьегамо коммунистий цхьан ноахала увттадаь ца Iеш дегаш ураувттадергда.

Вай новкъостаца укх минуташка Iадика ювцаш, цунга ала безам боагIа: паргIатта наб е, веза доттагIа! Доккха а сийлахьа а хиннад хьа вахар Iа дукха хIама даьд партена а халкъа а, хIаьта царна хьо вицлургвац.

Мукъаба сона, новкъостий, КПСС ЦК Политбюро члена, парте Центральни Комитета секретара, СССР Лаккхехьарча Совета депутата Михаил Андреевич Суслова сийна хетаиь траурни митинг хьаьллар дIакхайкаде.

Л. И. Брежнева къамаьл

Новкъостий!

Партега а халкъага а [illegible] кха во денад. Кхелхав партийни кулгалхоех новкъа[illegible] варех цаI, идеологически фронта [illegible] [illegible] Михаил Андреевич Суслов.

[illegible]

Ма дарра аьлча, [illegible] Михаил Андреевича [illegible] Ленини дизза [illegible]

[illegible]

В. В. Гришина къамаьл

Новкъостий!

Вай парте, мехкара къахьегамхоша деганиа чIоагIа новкъа а дохаш тIехкхьарча новкъа воахк КПСС ЦК Политбюро член, КПСС ЦК секретарь, СССР Союза Лаккхехьарча Совета депутат Михаил Андреевич Суслов.

Доккха во денад советски халкъана, ленински партена. Ца деттalуш сецад коммунистически партен Советски паччахьалкхен, дунен халкъашта юкъерча коммунистически болама [illegible] новкъостча деятела, чIоагIача коммунистана — ленинца доттагIа [illegible] дIавахар [illegible]

Михаил Андреевич Суслова деррига вахари [illegible] цун [illegible]

[illegible]

...латта, социализми коммунизми хьалъяра гIулакх деш хинна хилара масал.

Кхеча, ахархочун вай, [illegible] хайтта шу даьлла [illegible] Советски Iаьдал даьначa хьалхарча деношка [illegible] хьинаре дакъа лаца [illegible] юрта лаьттача [illegible] классови къовсаме, [illegible] кхечар комитет[illegible] комсомольски организацеш [illegible]

[illegible]

ваьв из 1944 шера 1947 шера денз, ткъаь пхиттa шу гаргтача хана, вай парте Центральни Комитета секретарь хиннав Михаил Андреевич. 1949—1950 шерашка цу цхьан ханна из хиннав «Правда» яхача газета кертера редактор.

Партиний паччахьалкхени балха еррнгача посташ тIа Михаил Андреевич Суслова ший деррига низ, знанеш, йIаьхий опыт вай партен халкъси гIулакха, коммунизм котъяккхар духьа дIатийнай. Цун белгало хиннай парте гIулакх бакъ дилара тешилга, большевистски принципиальность йолаши лаьрхIар тIагIертта чакхдаккха гIерташи хилар, шийгара тIарча новкъосташкарен доагIар дизза хьадехилга, боарам боацаш чIоагIа къахьегама тIерен ахь-задел долаши хилар. Шийгара хьоккхам гонташ хиннай из партийность, организованность, балха тIа ленински стиль йолаш хиларца.

КПСС ЦК Политбюрона юкъе а волаш Леонид Ильич Брежнева кулгалца Михаил Андреевич Суслова дукха болх баьб чурчен арахьарчен политика даькъера парте решенеш кхоачашъяра. Покхий знанеш опыти йолаш хиннача цо доккха [illegible] цад вай парте практически теоретически гIулакх юкъе, КПСС еи Советски паччахьалкхен чурен арахьарчен политика вIаштIехьйоаккхачен чакхйоахачен, [illegible] кха йолча партешцара, [illegible] халкъашта юкъерча [illegible] коммунистически [illegible] ци системa еррнгача [illegible] цара интернационально [illegible] лаваш чIоагIдеча, дунен социалистически [illegible] кхочадеш юкъе [illegible] даьлад цо.

Леонид Ильич Бр[illegible]

[illegible]

Мужественни [illegible] бенна [illegible] вар Михаил Андреевич Суслов. Москваца, столица партийни организацеца дIахха дувзадена да цун вахара дукха шераш дешар. КПСС Центральни Комитете баьболх Михаил Андреевича даим теркалдаьд Москверча къахьегамхой вахар, московски предприятеи производствени толамаш, столица культуранси Iилманен карагIдувлараш, балха тIа доккха новкъостал дадь Москван партийни организацешта къахьегама коллективашта. Дерригача советски халкъаца цхьана москвичаш [illegible] гIадагIа сий да Михаил Андреевич Суслов кхелха.

Новкъостий!

Вайнара дIаьвахав дохаргдоаца денал дола, партена [illegible] кхетам кIеарга бола, Ленина Октябрьски революцен гIулакха боарам боацаш чIоагIа мутIахьа вола саг. ЧIоагIа гIайгIа хулла [illegible] вай дегаш. Михаил Андреевич Суслов [illegible] накъавахккхам [illegible] коммунизми машари [illegible] долаш лоаттаеча [illegible] вай партенен халкъан [illegible] дагIдувлараш [illegible]

[illegible]

Траурни митинге [illegible]

[illegible]

(ТАСС).

ОКРУЖНОЙ ХОРЖАМИЙ КОМИССЕ

[illegible]

Партийни вахар: ферма партгрупна

ХІАРА ШЕРА — ШУРА ДУКХАГІА

Шоай коллективо беш бола организаторски массово-политически болх буьцна из шийга аьлча, цкъарчоа юхаваслар Сунженски района XIX партсъезда йоллагІча шурий-товарни ферма партгрупорг Толмачева Людмила. Ма дарра дийцача геттара тІехчарех мичай цар ферма, республике дукха лраш сана, юкъера я из.

Доккхий дац цу ферма толамаш, бикъда, хадданза лакхлу уж. ИттлагІча пятилетка шерашка укх тайпара лакхъеннай цхьан Іаттагара йоакхо шура: 1975 шера — 2002 килограмм яьккхар, 1976 шера — 2117 килограмм, 1977 шера — 2342 килограмм, 1978 шера — 2413 килограмм. ДІадахача шера хІара кхоабача Іаттагара юкъера лаьрхІача яьккхар 2507 килограмм шура. Таханарча дийнахьа дІадахача шераца нийсача укхаза хІара Іаттагара йоажах 700 грамм дукхагІа шура. ПланагІа 963 тонн мара йоацача дІадахача шера сихкай паччахьалкхенга 1062 тонн шура.

Шура яккхара дІадодар планагІа доагІачул лохагІа да. ПланагІа цхьа центнер шура яккхарга 18 сом 12 кепиг дІадахийта лаьрхІача 17 сом 05 кепиг мара дІадахандар дІадахача шера.

Уж толамаш даьхал партийни группас коллективе дика организаторски болх бар бахьан долаш. Йоккха яц из группа, вeррига а ворхІ саг ва. Уж ба зоотехник Богатырев Муса, ІаьсиЙ леладеш йола Чеботаева Нина, учетчица-лаборантка Гамулаева Зула, доаркаш Оверченко Зина, Хирьянова Нина, Демонова Елена. Уж производстве хьалха латт, керда, дика гІулакхаш цар дІадоладу. Масала, болх дика барах ІаьсиЙ леладеш йолча Чеботаева Нинайна енкай ВЛКСМ ЦК дотo знак.

ХІара коммунисто йиза кхоачашъю партийни поручени. М. Богатырев экономически знаней лардий школа пропагандист ва. З. Гамулаевас къахьегама листокаши бюллетенеши арахецара кулгалду. Н. Хирьянова халкъа тІахьожама поста председатель я. ХІаьта З. Оверченко, Е. Демонова халкъа тІахьожамхой ба.

Цар массане а хьиваре дакъа лоац массово-политически балха юкъе, болхлоша дика сий деш бола общественникаш ба уж. Наьха тешам беннаб царех ІаьсиЙ леладеш йола Н. Чеботаева Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета депутат я. З. Гамулаева — парте Сунженски райкома член.

Партен правительствен политика чакхъйоккхар шоай керттера доккхар лерІ ферма коммунисташа КПСС XXVI съезда решенеш, КПСС ЦК ноябрьски (1981 ш.) Пленумо оттадаь деккараш кІоарга дІадовзийтад цар болхлошта, уж кхоачашдара шерра социалистически лаь йоарйоаш.

— ЧІоагІа дог раьла хиина тІайнар оаха, — яхаш дуиц партгрупорга Толмачева Людмилас. — Шелковской района хьалдаш леладераша хьайбаш дика ІалагІара дахи, 1981 — 1982 шера Іаьм ламалахьа хьайбай продукташ дукхагІа [illegible] йолаш йолча торонеш кхоачамеки каьга бисагІа пайда ада аьнна дІадолидаь гІулакх. Ферма коммунистaша [illegible] эгара хьалха [illegible] лу райо... [illegible] хьалхе леласи [illegible] доарийл гунта [illegible] Оаха тІайнар доккхий декхараш. Тхоашта тІехьоттa новкъостий тІехьийхар. Ал вйса доІ дедар хІара Іаттагара шера [illegible] килограмм совгІа шура [illegible] на тІехьа [illegible] хІар [illegible] З. Оверченко, Н. Хирьянова, Е. Демонова.

Коммунисташ [illegible]

[illegible]

отталь я цу ферма укх шера йола план а.

План 1130 тонн йолаш, 1300 тонн шура лакха, планагІа 2120 килограмм йоагІача, хІара кхоабача Іаттагара 2350 килограмм ликха, хІара бІаь Іатта тІехьа 96 Іеса хьалкхеде — иштта ла цу коллективо керттера декхараш.

КПСС ЦК ноябрьски (1981 ш.) Пленума соцамо дІадехар кхоачаш а деш, ферма партийни группас уж планови цифраш кхоачашъе лерхІ. Цу гІулакха хІаране тІагІертта къахьега деларгда. Цудухьа хІаране де де за къахьегама а идеологически балха а гІулакхаш къоастадаьд. Уж партийни группа организационни, массово-политически балха плана юкъедахийтад.

Коммунисташа бокхa теркам тІабахийтаб къахьегам вІаштІехьбаккхара, халача балхашта механизаци яра, ферма болхлой говзал лакхъяра.

Моттигерча хьалишка, материальни базага, болх беш бола нах кхоачимболаш хиларга хьежжа колхозе дея распорядок отталь. Из йиза кхоачашъяра тІехьара къовсам дІаболабеннаб. Цига а хьокхам тел коммунисташа. Мел дІамига дале а, из распорядок кхоачаш ца яра е из толхалра балхьан массавар хьагул а ваь дуви

Масала, доаркаш Горлова Мария, Куценко Лида балха тІехьабисар, доахана хаиа хьа доакъар дала цар цар. Доахана шура кІеогагІа елар из бахеш долаш. Цу дийнахьа 36 килограмм шура ца йоаккхалуш йисар. Из дош дийцар бригадни собрание. Халкъа тІахьожамхоша З. Оверченкос, Е. Демоновас жоп дийхар царгара, дІахайтар, цигахьа санна шьакха цар кхы из тайпа хІама дойя, даь зе шоашка хьатоккийтаргдолга. Из дика кхетадир бехке болчар. ХІанз цар шолй деккар диза кхоачашду.

Шоашта юкъера цхьамха а саг тІехьа ца висийта гІерт ферма болхлой. Доаркаш Мехтиева Забус, Даудова Макка деттача доахано шура хьоанал дика лохъенна яр. Из хІанна кхетадаьдацар цар. Цига царна новкъостал дир коммунисто лаборанткас Гамулаева Зурас. Доахан деттача хана сих ма ле, шура цІенйийла хьажкха, аьнна хьехам бир цо, эгара тІехьа шамарашкара чура йоагІа из шурийца хул дукхагІа йола хьоанал, аьлар Гамулаевас. Шоашка аьннар деш болх беча доаркаша хІанз йоаккха шура хила ма йоагІара хьаьна я.

Доахан кхабара рациона чІоагІа теркам тІабохийт коммунисташа. Из оттаю зоотехнико. ХІаьта доаркаша кхы тІа а тоаю из. Масала, районана фосфар кІезигагІа хилар дедедар Кирьянова Нинайна. Цу аларах фосфор кхоачамхилал хургйолаш тоайир район. Шура дукхагІа яла доладелар доахан.

ХІара Іатта дийнахьбус лу 1,5 килограмм концентраташ, 2 килограмм йол, 30 килограмм силос, пхи килограмм сенаж, ниллограмм жом, бошамагІа лоатабу муж. Хьинаре дакъа лаьцар коммунистaша доакъар кийчдола. Май бутт хьатІакхачалца цу ферме йол латт тайп-тайпара доа... [illegible]

Лакхехьа къоадаь ма хиллара, коммунисташа чІоагІа йоакхо ю, халача балхашта механизаци яра. Ихни чура кхо аралонаккара механизаци [illegible] дотташ [illegible] телотрунчи я. [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible]

А. САГОВ.

Юбилеяшта накъадолхаш

ДУКХА ДАГАДОАГІА КЪОАНОЧОА

ДІадахача шера декабрь бетта арадаьнача «Сельская жизнь» яхача газета тІа да фотокорреспондента З. Батчаева конкурса дІадахьийта сурт. Цу тІа ва 111 шу даьнна цІе партизан Мейриев Татречун Хьадис шиЙ вишиЙ воІаца Мухьмодаца. Дукха ха я уж дезал сона бовза, царех лаьца лоацца яздe безам ба са.

ЦКЪА ХЬАДИСА воІ Дудари сон эттар къоаначех хьаболабенна дезал лагарбе. 120 сагага дІакхаьчача чот а дйна дисар тхо.

— ХІанз даггара тохалелча а вІаштІехьдаргдац вай са даьх хьабаьнна дезал лархІа. Хьанна хоз тІехьарча хана мича ваьа виіий а виіий-виіий а воІ, — бегаш беш аьлар Дудара.

МейриевгІар дезал Галашка бовзаш ба. Хьадиса ворхІ вошеи цхьа йишеи хиннад. Пхи воша венна Росси бахьан долаш а Советий Іаьдал оттадеш а. Хьадис а хиннав 1914 шерарча тІем тІа дакъа лоацаш. ТІем тІа йоккха чов яь хиннай цунна. Іоажалах из кІалхара ваьккхар я ала мегарда ден а бус а цунга хьежаш хиннача милосерде йиших Корибко Натальях. ТІехьагІа гІалгІай дІамигача сага сесаг а хинна. Кавказе Хьадисаца безаме яхаш хилар из.

Граждански тІом болча хана партизански отрядашка а волаш Татречун Хьадис моастагІех майра латташ хинна хиларах дуиц документаша а дела деноіі долча хана цун наьха тІа лепача 4 медало а.

Росе Кулбехьен Чрезвычайни комиссар волаа а цунца гІулахх леладе а праз хинна Хьадиса. Сергос шийна тІадийча тайп-тайпара гІуланхаш кхоачашдаьд цо. Тіоккхучо моастагІашта сий дола революционер кІал ца витар духьа Гандаров Ахьмадаца цхьана цо Серго лоамий довкъех тІех а вохаш Гуржег1а дІавигав. Серго Мунеча Іеш волча хана а из чухиина ГандаровгІар цІа лорадаьд Хьадиса.

Хь. Мейриева шийтта бер хиннад — пхи воІи пхи йоІи. З воІ моаной-турпалши ба. Уж ба Бокова Хьалиса Люба — Галашкарча берий беша заведующи, КПСС член, халкъа депутат, Анаева Хьалиса Паьтlамат, Джейтова Хьадиса Зухра.

Цун цхьа воІ — коммунист, халкъа депутат Хьусен — Галашка хьу йоанхача балха ва. ШоллагІвар — Дудар а ва КПСС член, депутат. Из ва Нестеровски стансовета председатель. Дудар хержав «Путь к коммунизму» яхача колхоза партнома секретара заместителалла. Таханарча нахара новкъарле мел еууца, шира даьццачунца хадданаз къовсам лоаттабеш хьаьвагІа из. Цох боккъонна вола бІухо-атеист ва ала йиш я.

Стансовета председатель денал долаш а фе а хилар бахьан долаш дукха дуламаш юхатехад, дукха къоалаш гучадаьхад.

Хьадис цІенда лоархІача дезале тахан 80 маІа саг ва, царех 12 хІанз Советски Эскаре гІулакх деш ва. Дезале ба болхлой, педагогаш, медикаш, колхозхой, гІуланхера нах. Къоаночун цхьа виіий воІ БАМ юллаш воля 4 шу ла. Дукха совгІаташ а ВЛКСМ ЦК Сийлен грамота а еннай цунна.

...Эггара хьалха комсомольски хьисапе саг яр-яхар хиннад Хьадиса дезале. Цун виіий йоІ, хьехархо Дудара Лейла Курсаев Рамзанага маьре йолаш дезаха той хилар станицерча клубе. ЧІоагІа нах раьза болаш, цар салоІаш чакхдаьлар из.

Ираз долаш, барт тайпа бахаш бола МейриевгІар дезал бІаргбайча дукха дагадох. Фу хургдар-хьогІ 200 шу хьалха найнах Россех дІакхийтта беціре? Сийлахь-йоккхача Октябрьски революце халкъ шиЙ а российски а эксплуататорех мукъадаьккха деціре? Во а дика а бІаргазайна волча Хьадиса дика бовз цу деций лоархІам, шийна а шиЙ дезала а Советски Іаьдало деннача доккхача беркатах доккхал лу.

Кастта 112 шу доал Татречун Хьадиса. Цу шерий дозал ца хоалуш, могаш, лелалуш ва из. Вай а довца боаккхаргба цунна: могаш-маьрша а волаш кхы а дукха шераш доахалда Іа, Хьадис!

С. КОРАБЛИНОВ.
СУРТА ТІА: Хь. Мейриев.
З. БАТЧАЕВА сурт.

КОЛЛЕКТИВ НИЗ БОЛАШ ЙОАГІА

Цхьа бутт гаргга ха я Грознера № 5 йола маькх юкерда завод болх бе йоласина. Вай городе бахача дукхачо наха дІаяйзай укхаза хьаеш йола формови маькхи батонаши. ХІанз укх сахьате Грознерча торговцеторга чуйоагІача 28 тикана, юкъарча кхачан торгово-закупочни базана, «Чеченингушводстрой» ОРС а тикашта, иштта «Грознефтеоргсинтез» производственни объединене цхьайолча тикашта маькхи батонаши лоаттаю кердача завода коллективо.

— Ди тІехьа дукхагІа хулаш латт оаха арахецаш йола продукци дІаийъеш йола тикаш, — аьлар завода директора Дадаев Шарпуди Сайпудиновича. Цунах оаха доккхал ду, хІана аьлча тха продукци дика ца хилча дукхагІа хургбацар оаха арахецаш йола маькха-булочни изделеш дІаийъеш барам. Ма могга сихагІа проектни мощность нара а ерзеш, дийнахьа бусе 132 тонн маькха-булочни изделеш арахеца езаш да тхо. ХІанз оаха дийнахьа буса хьаеш яр я 20 тонн формови маькхи [illegible] дукха батона [illegible] проектни мощность карае [illegible] завода коллективо. [illegible]

[illegible]

[illegible]

ла елаш яр ялх технологически лини я. Царех шин технологически лине тІа хьаергья герга маькх, шинне тІа формови маькх, цхьа лини хургьл батонаш ели. КхоалагІйолча технологически лине тІа хьаергья сайкаш, тайп-тайпара дІамига булкиш, кхыдар. Уж еррига линеш болх бе йолаелча дукха дукхагІа эшаргба болхлой. Цудухьа хІанзе Воронеже, Ленинграде ухийташ болхлой кийчбеш да тхо.

Дийнахьа а буса а хадданза болх беш я завода коллектив. Къаьстта дика къахьег мастераш Криворучко Лидия Филипповнин Дакаев Беслан Хамидовичи керте латтача сменай коллективаша. Шоаш кийчъю продукци цхьоалагІча нагенорех мара а ца хулий таш ба укладчица Богатырева Фатима, бод хьуеш йола Хункурханова Фатима, маькх йоттар Перезова Ирина, бод [illegible] даш йола Дугулаева Мингиг, кхы дукха барам а.

Хаиаахьа [illegible] завод болх бе йоладиийтара дукха балхаш деш да хІаніа предприяте. «Оргинцепром» яхача Краснодарски монтажно-наладочни управленера специалисташ ба укхаза технологически линеашта, оборудованена пуско-наладочни балхаш деш. Уж дог тайна ба [illegible] [illegible]

[illegible]

Б. КОСТОКИ.

НАХА КХЕТАМ БАЛАР

Парте Старопромысловски райкома «Ленински хьисапе деха а даха, болх а бе» яхача девизагІа Іилма-практически конференци яьй.

Цига «Къахьегам — кхетам балара балха эффективность лакхъяра низ бола хьаст» яхи доклад йир парте райкома секретара Л. Л. Недельковас.

Гулбеннараша безаме хеташ, ладийгІар «Дагалувцараш» яхача нов. Л. И. Брежнева книжка тІарча положенех выводки кхетама болх беча шоаш мишта пайда эцдувцаш «Грознефть» объединене парткома секретара заместитела А. Л. Чапанова даьча къамаьлага.

Идеологически болх беча шоай коллективашка Іоаьча цхьайолча опытах лаьца дийцар Грознески ремонтно-механически завода токара С. Л. Магомадова, «Октябрьнефть» НГДУ парткома секретара Р. Т. Голбураева, кхычар.

КХОМ БЕ, ЛОРАДЕ, ЛАРХІА

ЛОАРХІАМЕГІЧА ДЕКХАРЕХ ЦАІ

Берриге хІаман кхом баре хьурмат дарен болх «Бийдала, доагора — энергетически, кхьйола материальни ресурсаш кхоарен царех хьаькъалагІа пайда ийбарен болх тоабарах» болча КПСС ЦК, СССР Министрий Совета соцамга хьежна бу Карабулакерча химически реагентий заводе. Хьалхарча моттиге латт укхаза электроэнергия доагори кхоадара тІехьара къовсам.

Доагора — энергетически ресурсаш кхоара лоаттабу къовсам лоаццача хана лаьрхІа кампани а йоацаш, дийла, хІара дениа, планагІа бе безаш бола болх ба. «Доагораш энергеш Іайха пайда ийбой, кхом бе царІ». Наьхара норма, тІехьатетта йиш йоаца, лоархІаме, данза дергдоаца гІулакх а хинна дІаттай тхона из дениз. Дерриге а хІама кхоадара тІадерладь хила деза: ресурсаш дІаахийтара йола прогрессивни нормаш юкъейоалаяр а, хІара участке порядок оттаяр а, шийх тийша долча хІамашта лоал ца лара фанташ во лархІар а, общественни хьажар латтача хана къахьегамхоша тела предложенеш тергалъяр а. 1981 шера болхлоша, инженерно-технически балхахоша, рационализатораша, халкъа тІахьожамхоша цхьона къахьегар бахьан долаш кхоль 10 эзар совгІча сома мльха бийдал, 70 эзар киловатт-сахьат совгІа электроэнерги, 100 тонн гаргга условни доагор.

Ресурсаш кхоарен царех хьаькъалагІа пайда ийбарен болх дукха тайпаш долаш ба, укхаза чот йоацаш дукха ла де дезаш дола хІамаш. Цхьан оагІорахьара цо чулаца мег ресурсаш кхоара керда установка е технологи кийчъяр, шоллагІчахьара — хІама дехьа доадара дукьала лоаттабу къовсам, масала, кІезига нийсдаш гІулакх доацаш болх беш йола двигатель е станок, пайда нийбе мегаргбола производствах юхеюса хІамаш йоаяр.

1981 шера завода керттерча механика, коммуниста В. Н. Горбана инициативагІа вІашагІъеллар керда хІама — лакхача давлене топкана метта газовоздушни калорифер. Хьалхарча хана лерхІаш дар из агрегат юкъейоалаяро хІамаш йокъаяра балхий овсарле лакхъяра чотагІа шера дургйола экономи 17 эзар сомага кхоачаргьл аьнна. Модернизировании топочни дакъа дола сушилка болх мишта бу хьажара йолаллийтаяа хьалхарча дийнахьа гучадаьлар эффект геттара дика хилар. Режим нийсъьчул тІехьагІа къаьгга бІаргадайра цхьан сушилка балха овсарле 10 процент лакхъенна хилар, йоагош йола газ 5 процент кІезиг а луш. ГВК гІонца реагенташ йокъаяра технологе схема тоаяра балхаш деш ба хІанз укх сахьате разработчикаш, сушка режим хоадам боллаш оттаяь яккхара, газовоздушни калорифера балха эффективность къоастаяра, хІаьта иштта кхыча технологически линешка царех пайда эцара хьаькъехьара рекомендаци ялара 1982 шера бІаьсти кхоачаргйолаш а наладчикий группа. Хила мег аьнна хеташ йола эффект 100 эзар сом совгІа а.

Йоккхий резерваш а иштта йоахалах пайда ийбеча а. Кхоача суспензи кийчъяра технологически процесс Іи юкъе а кхушаш чакхйоаких. Іанарах дилли а ийбаш била пайда. Укхаза юкъекхувл сборни конденсат. Іанара задвижкашта дистанционни управлени яра электромагнитни клапанаш. ВІаштІехьдаьккхадац бІаь процент Іанара конденсат завода котельне юхачуйоалое. Оборудоване, технически процесса шиЙ кхоачамбоанарал, задвижкаш айхха ца хилларгІа Іи йоврал совгІа, заводхошта мегадац берригача потребителаша хила езача бесса дика йола конденсат юхаухийтилга Іолашде. Цу лостамагІа балхаш деш латт. Уж чакхдаьхача йиш хургьл Іанара производство расход ю доагор 1 — 2 процент кІезигде. Сушильни отделене лаьшкеи топкашнеи расход ю газ кІезигъяра 1981 шера газови топкай наладчикий гІонца оттадаьдар хІара лаьнен топканен къаьсткъаьста доле режимни карташ.

Энергоресурсаш кхоеча доккха дакъа лоац рационализатораш. Дахача шера енлаяр технически хийн электроэнерги кхоара хьакъехьара пхиъ рационализаторски предложени. Укх шера кхайкаьй бийдали йовхала энерги кхоара даькъерча дикагІа йолча рационализаторски предложене заводской конкурс. Белгалбаьхача бакъахьа ба слесараш Н. Н. Пшикин И. Т. Доценков, аппаратчик А. Н. Лисица, КИП-а цеха начальник В. И. Кузин, котельне начальник Н. М. Касаков, завода керда механик В. Н. Горбань санна бола конкурсе-хьажаре хьинаре дакъа лаьца рационализатораш.

Администраци общественни организацей инициативагІа энергетически ресурсах пайда мишта ийбу хьожаш рейдаш ю заводе. Цаьккха бІарг кхиттача лоадама хІама дац аьле хет цига гучадоаха кхоачамбоацараш. Масала, яра йоага лампаш ханнахьа йоаьлац, чІоагІа дІакъайлаш хий уха кран, яьсса кхесташ я электродвигатель, кхыдараш. Мехка масштаб хьанІцача Іальмате доккха зе доал цу тайпарча «кагийча» кхоачамбоацарех. Рейдаш еш гучадаьна кхоачамбоацараш коллективий собранешка, планерке дувц. Гучоьнна резерваш тайнна рекомендацеш тергал а еш, энергоресурсий расход лохъяра де деза гІулакхаш белгалду кеттерча специалистий комиссе.

Экономе проблема йиза кхоачашъяьй заводо ала йиш йолаш дац, амма деш латтача балхаша, из проблема заводхошта чІоагІа лоархІаме хеташ хиларо йоах, бийдали йовхала энергоресурсаш кхоара, царех хьаькъалагІа пайда ийбара болх тоабара гІулакха чІоагІа теркам тІабохийташ я завода коллектив.

Н. СИНЧИНОВ,
Карабулакски химреагентий завода ПТО начальник.

Тха заводе кІезига терко яц продукце конструктивни дапеш тоаяра, керда техника юкъехуплара, къахьегама квалификаци лакхъяра, производства технологи кердаяккхара.

ЧІоагІа къовсам лоаттабу оаха прогулаш ераша, тІехьабусаш балха хьаухаршца. Иштта чевлахе доле дешаш къестаде йиш яц балхах дика хетташ а дисциплинка йолаш а бола болхлой, инженерно-технически болхлой ца хилча. Цудухьа оаха хадданза кийтбу болхлой, лакхъю цар квалификаци.

1981 шера оаха Іомавир 35 болхло, квалификаци лакхйир 43 сага.

КЪАХЬЕГАМА ОВСАРЛЕ ЛАКХЪЯРА

Къахьегама овсарле лакхъяра, цун эффективность айяра, арахеца продукци дикагІа хилийтара тІехьара социалистически лаь тІа-тІа шерагІа ирхаш латт тха предприяте. Цунна юкъе дакъа лоац керттерча производственни цехаша, участкаша, бригадаша, отделаша. Квартале цкъа ю социалистически яхьа леладечар даьхача толамий итогаш. ХІаьта котбаьнначарва совгІаташ тел.

Къахьегама овсарле лакхъяра даькъе чІоагІа аьтув болаш хилар къахьегама бригадни метод. Предприяте вІашагІъеллай 31 бригада. Царна юкъе 14 — комплексни, 17 — специализированни бригада я. Комплексни бригадаша укхаза ерриге арахецача продукцех 80 процент хул. ХІанз комплексни бригадаш цаІ мара йоацача нарядах болх беш я. Цо дика новкъостал ду коллектив кхотаяра, барт-цхьоагІо йолаш хилийтара, къахьегама дисциплина чІоагІъяра, продукце дикал лакхъяра.

Тха предприяте шерра заьржад къахьегама овсарле лакхъяра хІара сагон бригадон планаш тІайнелга. Цу тайпарча планаша дика новкъостал ду производства эффективность лакхъяра тІехьа къовсам лоаттабе. Болхлочо коллективе ше лаьцача дакъа мах бе. Цар вІаштІехьдоалийт тайп-тайпарча цехаша, участкаша, тайп-тайпара професси йолча болхлоша даьха толамаш вІаши нийсде.

Хьаьнча продукце дукхал гучайоаккхаш цхьа хьокхам хила беза — норма-рубль.

Балха ханах кхом беш пайда эцара, къахьегама овсарле лакхъяра лоархІаме дакъа кхоач нормированена. Нормаш хила еза технически ларда нийса оттаяь. Къахьегама нормировани ерга тоадаре дукха болх баьб тха коллективо дІадахача шера. Из бахьан долаш технически ларда тІа чІоагІъьча нийсача нормай боарам 51,7 процентага кхаьчар. Къайна нормаш кердаяхар бахьан долаш, хІара шера лохбу дІабода къахьегам.

Къахьегама овсарле лакхъяра йолча керттерча факторех цаІ я Іилма-технически прогресс. ЧІоагІа терко ю оаха керттера производство эргаяккхара, лакха овсарле йола оборудовани юкъейоалаяра. ДІадахача шера морально тишъеннача 34 тайпарча оборудованена метта оттайир кердаяр. ТІехь-тІехьа дукхагІа балхаш ду оаха къахьегама механизаци яра. Тахан 76 процент болх механизаци ба.

Дукха терко еш леладу оаха къахьегам Іилмах ларда гІа вІаштІехьбаккхара гІулакх а.

Е. САМУИЛОВ,
Аргунски «Пищевкон» завода директор.

БУРУВДЕТТАРИЙ ГІОНЧА

«Грознефтегеофизика» яхача треста чуйоагІача аргІо сейсмически промысловии деча каротажни партей коллективех бурувдеттарий гІонций оал. Баьь а оал. Хови де, аргІо делача партей отдела болхлошен спициалисташен тохама кІоарга буруш тохар духьа лаьтташ кІалхара гІана йоалла тІоанаш дехкляь. Уж балхаш ду цар Нохч-ГІалгІайчен, Черкий Балкхаройчен, Калмыке, Ставропольски крае, Дагестана аренашка.

Промысловии каротажно перфораторни партей болхлошта чІоагІа чувствительни йолчу прибораш новкъостала йоало ... [illegible] ... цхьаннахьа гІонда.

Геофизически техника [illegible] ... [illegible]

километр дукхагІа ийнъ баьб аргІорча итт сейсмически парте. Юхьера а цунах хьахиннар: цар лехий ворхІ перспективни структура, хІаьта камеральни обработка чакхъ тІехьагІа тохама кІоарга буруш тоха дІалургья уж «Грознефть» объединенега.

Оттаь хиннача ханал 23 ди хьалха чакхдаьхар селоно аргІера тохама балхаш. Цар толама гІо дора сейсмически балхий геологически экономически эффективность лакхъяра тІаерзаь организационно-технически мераш ... [illegible]

Александр Степанович, техникаш варьнникаш Алиев Али Умарович, Умаров Хаджимагомед Якубович, водителаш Батыров Даурбек Ширвакович, Катаев Таймураз Барасович, Кравченко Борис Иванович, Никитенко Иван Петрович, кхыдараш.

1982 шерара март хьаьнга баь. Цу ханало ерригa техника кердаха сеймика кийчъа еш геофизикаш. ХІанз чуийина болах уж балхаш деш ... [illegible]

СССР хьаьь 60 шу. Нохч-ГІалгІайчен автономе 60 шу ... [illegible]

... къахьегама овсарле 0,1 процент лакхъе; рационализаторски предложенеш юкъейохьарах 23 эзар сома экономически эффект [illegible]

ТІехьа къахьийгад промысловии геофизика балхаш специалисташ коммунистически къахьегама коллектив хинал цхьа оьрт хьалха кхоачашдир 1981 шера план, цул совгІа [illegible] 300 эзар сома [illegible]

[illegible]

Н. [illegible]

КЕРДА ГӀА БОАККХАРГБА

Кхачан программа кхоачашъяра юртбоахама къахьегамхошта хьалхашка доккхий декхараш оттадаьд КПСС XXVI съезден КПСС ЦК (ноябрьски 1981 ш.) Пленумеи решенеша. Уж кхоачашдара деррига низаш оарцагӀдаьха къахьегаш ба Назрановски района совхоз-техникума къахьегамхой. Толамс чакхдаьккхад цхьайттлагӀча пятилеткӀа хьалхара шу. Ши бӀаь процент тарга кхоачашъяьй лаьчахьалкхенга ялат доккхара план.

Ши бригада я лаьттан культураш кхеш. Царна юкъе лаьржача социалистическа лакъе дикагӀа хьонхамаш доах йоккха балха опыт йолча механизатора Евлоев Ахьмада Салмана кулгалдеча № 2 йолча бригадерча механизатораша. Цар дукхагӀа яьккхай юртбоахама продукци. Къаьстта дика къахьийгад дӀадахача шера цу бригадана юкъейоагӀача Китиев Махьмад - Сале кулгалдеча хьажкӀаш кхееча звенос 250 гектар тӀа хьалкхейир из культура кердача индустриальни технологегӀа, венгерски селекцех дола фу дӀа а дийна. ХӀара гектара тӀара 36 центнер фуалъаьха хьажкӀаш яьккхар Китиева звенос.

№ 1 йолча бригадерча Даурбеков Арсан-Гире кулгалдеча звенос соахка 150 гектара тӀа гӀенараш кхедир. ПланагӀа дахи дезараш 10 центнер долаш цар чуийцар уж хӀара гектара тӀара 13,7 центнер. Генарий лаьтта доаккха фу дукхагӀа кхедари кийчдари духьа леладьча социалистически яхье котъяьнарг а лаьрхӀа КПСС обкомо, Нохч-ГӀалгӀай АССР Министрий Совето, облсовпрофо, ВЛКСМ обкомо баьча социагӀа 500 сом премӀ еннай из толам баьккхача Даурбекова звенона. Цига къаьстта хьинарс къахьийгад механизатораша Мальсагов Хамбора, Даурбеков Адама, Эльмасов Руслана.

Боккха толам баьккхаб № 2 йолча бригадерча Чориев Махьмада кулгалдеча шекара свеклаш кхееча звенос а. ДӀадахача шера 40 гектар долча лаьтта хьалкхейир цар из мальхс культура. ПланагӀа яха езараш 220 денхарех 240 центер йолаш хӀара гектара тӀара 270 центнер а йоаккхаш чуийцар уж кхаш леладераша.

ХӀана укх деношка шоашта юкъе лаь а йоаркаль бӀаьсти кхашкара балхаш лоацача хана дика чакхдахара тӀатеӀӀа техника тоаеш ба бригадашкара механизатораш. Еррига лаьттанца балхаш деш йола техника толь йисте а яьккха кийчон мугӀарс дӀаоттаяьй. Ка бола ялат чуэца, силос хьокха, хьажкӀаш чуэца комбайнаш тоаеш боахк механизатораш.

Администрацеи партийно-профсоюзни организацешеи лаьрххӀа вӀашагӀъелла комисси я тоальча техникага хьожаш. ХӀаьта толамаш доахкаш къахьогараш морально а материально а белгалбоах.

Юртбоахама техника тоаеча къаьстта хьинар айденна къахьегарца белгалбаьннаб № 1 йолча тракторно кхаш леладеча бригадана кулгалдеш вола Ленинен Къахьегама Цӏеча Байракхеи орденаш лелаю Евлоев Махьмад, механизатораш Коичев Дауд, Кодзоев Башир, Патиев Махьмад, Евлоев Салман, кхыбараш. Царна премеш тийннай.

Пятилетка шоллагӀча шера культураш дика хьувкъам болаш хьалхейра мел эшараш ду оаха укх Ӏай. Цига дӀа ма кхоаччa кхашна дӀакхуьъ органически удобренеш. ГӀурахьа дӀадийнача плата минеральни удобренеш тайсай, кхы тӀа а де деза балхаш ду. Уж чакхдовхача белгалбаьннаб Даурбеков Адам, Часыгов Ширвани, кхыбараш.

Толамс кхоачашду шоай декхараш тха совхоза — техникума хьайбаш леладераша а. ТӀехкхоачашъяьй пятилетка хьалхарча шера пачхьалкхенга шурей дулхи доккхара планаш. Къаьстта хьинар айдена къахьег доярокаша Даурбекова Тамаре, Гандарова Лоде, Ахриева Маккас, кхыбараша.

Шелковской района доярокай инициатива къоабалъяь хьал а лаьца къахьегаш я ферма коллектив пятилетка шоллагӀча шера. Цар шоашта декхар тӀанийцад СССР 60 шу, Нохч-ГӀалгӀайчен автономе 60 шу, нохчийн гӀалгӀайн шоай лоӀамагӀа Россена юкъебаха 200 шу дузача деношка хьайбай продукташ яхареи лохкарен шера планаш кхоачашъе.

Б. БЕКБОТОВ,
Назрановски района совхоз-техникума директора заместитель.

АМУРСКИ ОБЛАСТЬ. Локомотива эггара хьалхарча пӀогӀо кердача машиньаькъа тӀаь фермаш татаца хӀара хьал массаза из чӀоагӀа дикахетар Костылев Владимира. Уж тайпа хапаш цунга вӀаьнга яхац.

1975 шера деза Байкало-Амурски машиньаькъа тӀа тӀаьш техкаш ва Костылев Владимир. ХӀаьта цо дакъа а лоацаш хӀаьэле а тиллад уж бӀаь совгӀа — эӀамига а доккха а.

«Оаха хьалъю БАМ — тхо хьалду БАМ-о» — цу денаша низга чура санна хьахьокх комсомольски путевкагӀа Байкало-Амурски магистрале баьхкача дукхача кагийча наьхей мехкарийн пхелаш. Костылев а дӀаволавенная укхаза цкъа специалист волаш, хӀаьта хӀоиз из № 55 йолча мостостроительни отряда керттера инженер ва. Атта дацар хьалхарча шерашка. Цхьабакъда, хӀанз из боккха гӀирс хьалбеча дуцца лалла къахьегаш ба цун вежарий. Леонид — бригадиралла, Сергей — мастералла, Александр — плотникалла.

Комсомолец Костылев Леонид керте латта тӀаьш техка бригада даим хьалха латт социалистически яхье. ВЛКСМ XIX-гӀа съезд хьаеллаш Тас-Юрях яхача хох туллаш латта тӀий йистедаккха дош деннад коллективо. ХӀанз кандидатски стаж йоаккхаш, КПСС член хила кийчлуш ва Владимир. Комсомольцаш Александр а Сергей а шишта гӀишлоне лоархӀаш, хӀама хьаде гӀерташ, эсала боацаш, хьинар долаш ба.

1. СУРТАШ ТӀА: Уралера кагий нах вежарий Костылевгӏар — Александр, Леонид, Владимир, Сергей Байкало-Амурски магистрала тӀаьш тохкаш ба.

2. Тас Юрях яхача хих тилла тӀий.

Л. СВЕРДЛОВА сурт.
ТАСС фотохроника.

ЛАЬТТЕИ ӀИЛМЕИ

ХӀанзарча ханарча агротехнико йиш хулийт цхьан гектара тӀара йиззача сбалансированни рационаца 12 — 15 сае Ӏалашвалла бола хьувкъам чуба. Цхьабакъда, хӀанз латтача гӀулакхага диллача тахан гектара продуктивность дукха лохагӀа я. Мишта лаккхъергья из? Ӏилмах дикагӀа пайда мишта эцаргба?

Вай мехка масса а мишинге из проблема къоастаяра ннькъаш лехаш ба. Лех уж Молдаве а.

Укхаза шортта ба малх, дика бермате лаьтта, амма вӀалла а яц лаьттанцара балхаш дара аьттув бола шерра аренаш (оахача лаьттах пхи лакъа дича дикъ — гувнаши боссеш), каст-каста чӀоагӀа мух хьокх. лаьтта хьатӀа мел дальнин хӀама Ӏохьош догӀа делх. ЛаьрххӀа йола юртбоахама артиллери ца лелайнча ллац республика химически спардашца шаца морхаш йохаяра.

Мичча бесса дале а, 100 гектар лаьттана лоархӀаш юртбоахама продукци чулра СССР хьалхара моттиг Молдаве я. Юрта боахама хьало хиначa 1981 шера гурахьа кӀи хӀара гектара тӀа 35 центнер яьлар укхаза — кхыча республикашкарчул дикка дукхагӀа. Цхьадолча боахамаша нхы а дикагӀа хьокхамаш даьхар. «Заря» яхача совхоза, масала, 58 центнер яьлар — лаьттанцарча балхашта эггара аьттув болашагӀа йолча лонашкарча хьалха латтача боахамий хьоккхамашца нийсбе йиш йола хьувкъам.

«Заря» яхачоа тарача боахамашка цу тайпара хьувкъам дилла долаш дола хӀама да. хӀаьта планаш а уттаю цар цуига хьежжа. — йоах Молдавски ССР юрта боахама министра Лупашку Михаила. — Уж боахамаш республика Ӏилма-производственни объединеней системана чудолх. Уж хьаде долаеннад тхо бархӀ шу хьалха, мехка эггара хьалхарчарца, тханцига массевахьчул чӀоагӀагӀа дарза а даьржад уж.

Ӏилма — производственни объединени экспериментальни производство а йолаш йола Ӏилма-тохкама, проектно-конструкторски, технологически организацеш, кадраш кийчъеш а квалификаци лакхъеш а йола школаш, специализированни боахамаш — совхозаш, опытни станцеш а чуйоагӀаш йола йоккха комплекс я юрта.

Уж еррига объединенеш цхьаннахьара кулгалдеш я. Цу тайпара организаци хилар бахьан долаш Ӏилманхойн практикийн мукъагӀа я толамца боахам лелабара хилача эргйоаца ресурсаш. Цар хьашташ вӀашагӀдолхь. Нагахьа санна хьалха Ӏилманхошкара сорт, машин, агротехнически рекомендаци кхачача, хьалдача шоай ниматически [illegible] хьалхана укх «Чаутлертас» [illegible] совхозаш хийнахе, хӀана еррига чаьчшка боахамаш дола НПО дӀатеи лаьтта [illegible] лаьтта машинаш, сорташ, агротехника приемаш.

Ӏилма — производственни объединени хьаш — Молдаве юрта [illegible] сохта Ӏа [illegible] шерра [illegible] хӀам бу укхаза фундаменталь [illegible] Ӏилмай. Из организаци тоаттаз [illegible] хилархо [illegible] тӀа тахан Российски Федераце, Узбекистанца, кхыча республикашка дукха боахамаш.

Александр ЧУБА
(«Московски новости» — АПН).

АПН комментареш

СЕУЛ — ПЕКИН: КЪАЙЛАГӀЧА ТОРГОВЛЕГАРА СОЦИАЛЬНИ ГӀУЛАКХАШКА КХАЧАР

Дукхача мехкий непайдаоаш органий оагӀош тӀа, къаьстта а азиатскигӀар тӀа, тӀа-тӀа дукхагӀа арадувл Китайнеи Къулбехьеи Корейнеи юкъерча торгови сделкай боарам лакхлуш латташ хиларех дола хоамаш. Нагахьа санна 1980 шера из 600 миллион доллара бораме хиннале, белгалдоадар Рейтер яхача агентства цхьан корреспонденце тӀа, 1981 шера, хетаргахьарча данкетӀа, миллиард долларга кхаьчай яхаш.

Цецвала хӀама дац из. Китай хьогге а яьннай диктаторски режимий доькъе социалистически мехкаша лелаеча нормаш тӀара. (Кхоачам ба Пекина чилийски хунтаца, ЮАР расистски режимаца, Израиллаца бувзамаш оттадар дагадехача). Къулбехьеи Кореях дийцача, КНР контакташ оттаеш цо де лерхӀаш хиннар ши хӀама дар. Цкъа-дале, ший товараш дӀадахийтаро шеррача рынкага кхачар. ШоллагӀа-дале, китайски минеральни бийдала йоккхийча запасашта, цу даькъе мехкдаьттана а, тӀакхачар. Къулбакорейски экономика энергобалансе керттера моттиг лоац мехкдаьтто, цудухьа 1973 — 1975 шерашка дунеи энергетически кризисо оагайир из ший кӀийле а тӀехьа. Цу хана дена мехкдаьтта импорта додар шерагара шерага на социаш совдувлар къаман бюджета чӀоагӀа Ӏатӏъ, валюта ондда суммаш ю а юаш Къулбехьеи Корея лоалхоча — Японе, цох таррача ситуаце нийсъелча, башха хала доацаш лайра уж ноакъарлонаш, хӀана аьлча цун экономически потенциал дувцлига йоацаш тӀех яр. ХӀаьта цул совгӀа, Японе керттерчул совгӀа (Гергарчеи Юкъерчеи Малхбоалеи мехкдаьтта нйдор) дилла а гуча латташ запасни вариантащ яр. Царех цаӀ яр КНР-ецара экономически бувзамаш шердар царна юкъе хьалдача лоархӀаме дар цунна китайски мехкдаьтта лоаттадеш хилар.

1970-гӀа шераш чакхдаллица йолча хана цу тайпара запасни вариант яцар Къулбехьеи Корее. Японе хьоккхаш аьнца мегаргболаш лаьрхӀар Сеуле. Корей йоазон органаш тӀе сих-сиха арадувла доладелар КНР торгови а бух социаш дипломатически а гӀулакхаш товсара Къулбехьеи Корее шерра кампани йолаль хилар дӀагойташ дола хоамаш. Цу хоамий серона юкъе аггара сенсационни хилар, хетаргахьа, цу хана хиина корейски диктатора Пак Чжон Хи японски ӀаьдалашIна дехар даьд Сеулаи Пекинаи юкъе контакташ оттаяра гӀулакха юкъорхо хила аьнна яхаш йолча информацех. «Сюкан гэндай» яхача еженедельнико 1979 шера январь бетта хоам бир Пак Чжон Хи шийй вӀаштӀехьдаьлча шии мехка юкъе дипломатически гӀулакхаш товсара хьакъехьара переговораш яра Пекине ваха лаьрхӀа ва вьяна, хӀаьта иштта тӀа а тохар, Пекинаи Сеулаи юкъе бувзамаш оттадара новкъостал де раьза хиннай Вашингтон аьнца.

Пак Чжон Хи вӀаштӀехьдаланаар шийна дагадеха хӀама кхоачашде, амма из волча хана товсадала доладенна къулбакорейскии китайскии бувзамаш толамца догаӀуташ латт. Нагахьа санна хьалха торговли къайлагӀа юкъархошка, дукхагӀа даькъе Гонконгага, гӀолла лелаеш хиннале, 1980 шу доладелча ден духхьал вӀаши торгови гӀуланзац леладе яьннай Пекини Сеули. «Эйшаунк» яхача еженедельника тешалагӀа, 1980 шера Къулбехьеи Корее хиипав Пекина викал, из ихав дукхача къулбакорейски предприятешка, Пхенерча, духхьал китайски кӀорацa болх беш йолча металлургически комбинате а тӀехьа. Переговораш еш дийцад из дукхагӀа лоаттабара дош.

ХӀанз а хала да дӀахо йодача хана Къулбехьеи Корейнеи КНР-енеи юкъера гӀулакхаш мишта хургда ха, амма хӀанзэс а къаьгта гуш да, реакционни диктаторски режимацара Китая торгово-экономически бувзамаш шердара тӀехьарча хана Къулбехьеи Корея тӀема — экономически потенциал сихха совъянкха гӀерташ йоаллача США гӀо деш хилар.

С. АЛЕКСЕЕВ.
(АПН).

Калейдоскоп

КАЛЛАС МАРИЯЙ ФОНД

ЦӀи хезача гречески оперни иллиалархочун Мария Калласа цӀерагӀа Фонд яьй Париже. Цун президент хилар ше яьча Греци болх беш а яхаш а йолча Франци цӀи хеза йола пианиства Вассо Девеци. Из цкъа хиина Ӏийивлц Советски Союзе гастролеш еш, Мария Калласаца цхьана П. И. Чайковске цӀерагӀча конкурсе а хилар.

Фондо баьккха эггара хьалхара гӀа — цун степендиатка йолча къонача гречески иллиалархочун Аньес Бальца парижски «Гранд-Опере» оттадаь концерт. 1983 — 1984 шера лерхӀаш да оперни иллиалархойн постановщикийн дуней халкъашта юкъера конкурс чакхъяккха. Вассо Девеци, иштта, лерхӀаш я дикагӀа йолча кердача оперни спектакла Калласа цӀерагӀа премӀ яла а, иллиалархо еннача Париже цун музей хьаелла а.

А. ИГНАТОВ,
АПН соб. корр.

Париж.

ЦЕРГАШ ЛАЗАӀОВРГЙОЛАЦАШ

Ткъо шу даьлча, хетаргахьа, нах кӀолхарбоврба цергий лазара кхерамах. Из дар Дантистий дукха ха йоацаш хиначa хӀора шера хулача конференцо дийцар. Датски стомотологически института ректор волча профессора Феерскова дийцар тайп-тайпарча бактереша бага бечa бохама балха эффективни духьале ергйолаш йола вакцина яра шерра тохкамаш дарах.

Керда молхаш эффективни духьале ергьа дукхагӀа даьржача лазарашта юкъера массехниона. ХӀанз препарат хьайбашца тохкаш я. Тохкам бечар бе безаш ба боккха болх, хӀана аьлча хӀанз укх сахьате цо тел эшаш йоаца харцахьа эффекташ. ХӀаьта, хӀанзарчоа Феерскова лораштa рекомендаци елар хӀанзалца даь дарбаш де аьнна. ТӀаккха пациситашта йоагӀача тайпара цергаш цӀен е аьнна.

А. ПОЛЮХОВ,
АПН соб. корр.

Копенгаген.

МАССА ШУ ДА ТЕНИКИЙ

ГӀор Даде шоашта эггара хьалха совгӀаташ далехь, бераш безам тӀабаха ловзаш хиннад теникех тайп-тайпарча ловзарехи. Цох дувц Иерусалима цхьан музее хьайийлача выставко. Тайп-тайпарча хана корай археологашта цун шовзткъе итт экспонат. Царех дукхагӀа лраш сага ший доалахьа йолча коллекцешка хиннай.

Эггара къаьнагӀа йолча экспоната ю эзаркел кӀезигагӀа доацаш шу да. Из я кхерах ловза нь хӀанз а цига бахача Ӏарбашта юкъе йолаш йола плитка. Царна юкъе я къаьнача сурташ тӀа барошта бе иоахкаш го йиш йола погремушкаш, оанхарой фигуркаш. Бакъда, эггара дукхагӀа я теникаш. Уж еш хиннай дахчах, тӀехнах, топпарах, кӀадах. Вай эра йолалуш древнегречески лазархо а, историк а, философ а хиначa Плутарха язъдьд, ший ши шу даьнача йиго шийна хӀама хьоккхача хана теника а ду аде хӀама ьахад яхаш. Музеерча эггара «йоккхагӀа» йолча теникий 1200 шу даьннад. Из ьай пахашкех, хӀаьта а ца талхаш дика хаиага ьаинай, шии шерашка хьажача а иц из сибата тела.

(АПН).

НОРТУГАЛИ. Дукхача наьха марш хилар (сурта тӀа) Лиссабоне. Цига дакъа лоацаш хиина 200 эзар гаргга саго — бе бе ханаш, професеш, политически уйла йолаш болча наха деррнгача португальски халкъа цӀерагӀа хьакхайнадир хелнъашта юкъерча машаргеи доттагӀаллортамукъалеи суверенитети чӀоагӀъяра тӀехьа шоаш хилар. Мехка историе чухь эггара йоккхагӀа йола тӀема духьалара из манифестаци йолча хана тӀаийцар цӀена догӀуйла долаш бола беррига нах машара тӀехьара къонсам чӀоагӀбара кӀадьохаш йола лаладени.

С. СТАРОСЕЛЬСКЕ телефото.
ТАСС фотохроника.

Вежарашха долча мехкашкара хоамаш

«СРЕДЕЦ» ЯХА ХУДОЖЕСТВЕННИ ГАЛЕРЕЯ

1885 шера Софиина юкъе хьалйир Пачхьалкхен типографи — Болгаре пачхьалкхен эггара хьалхарча предприятеех цаӀ. Цу гороза даькъа ший тайпара сибат хетийтар безам чӀоагӀа тӀаоалш архитектура йолча здание — тӀехьарча венски барокко. ГӀишлонна реконструкци е а юхаметтаоттае а йийзар дунеи шоллагӀа тӀом болча хана цох яьнна вӀи бахьан долаш, цул тӀехьагӀа из дӀаелар Лакхерча машинно-электротехнически институтага.

ХӀанз цу метте хьалъеш латт «Средец» аьнна цӀи тиллача художественни галерея керда здани. Проектировщикаша типографе гӀишлон араькъара сибат юхаметтаоттаде лаьрхӀар. Хувцамаш дукха хургдац: выставочни залашта эша паргӀато хулийташ йола массеха купол йоагӀаргья тхов тӀа.

Галерея кхаь этажа тӀа дӀаийсъергья 18 выставочни зал, хӀаьта цкъа этажа дӀалургья реставрационни мастерскешта, соа йола хӀамаш чулелае кхыча служебни помещенешта. Галерее дӀачуйцай эггара хьалхара экспонат — гӀишлош еш кородаь кирпична кашa (кердача эра пхелагӀа бӀаь шу). Болгаре хьалхагӀа корадаьчарел дукагӀа диса да из.

ОБЛИЦОВКА — ТУПАШКА

Пазарджикерча болгарски гӀишлой - монтажни комбинате хьалий, изобретени а аьнна тӀа а лацай цӀенай фасадашта йола керда облицовка. Из да вӀаьдача цаца кӀаде хьаесаве, цу тӀа дӀатӀа буз эшаш дола басар даь цементе в мраморни чархтэл тӀоа.

Цу облицовка толам хилар да. из заводе тупашка хьадер. эшача [illegible] дакъа цох даьхха йиш хилар. КӀада дитткъа хиларо (эггара дитткъагӀа дар 1,5 миллиметр) вӀаштӀехьдоалийт цемент, гӀум, басар кӀоаштагӀа дӀахайта. ХӀаьта, керда облицовка [illegible] шиъ килограмм гаргга мара оаац квадратни метра.

(София - пресс — АПН).

Суженски района ЦӀеча Эскара цӀерагӀча колхоза правленена нийсса дехьа дагӀача цу боахама культура ЦӀен чура дукха нах бар арабувлаш. Цар шоайла дувцачунга ладийгӀача кхетаде хала дацар уж хьайбаш леладераш болга.

— Ховргда-кх, Золовбан, укх шера дукхагӀа шура хьаи йоакх. Социалистически яхье хьол хьалхалла-м хьожаргъя хьона со, се ца кхоеш къахьийса а. Яхье соахка хьол тӀехьайсаяле а раьза я со дӀадахача шера сайна кӀарагӀдаьннача. ЦаӀи ахи бӀаь сом премӀ а кӀезига ахча дац. — аьлар, сла а сина, царех цхьанне уллув лаьттача кхычунга.

ТӀехьагӀа, колхоза партийни организаце секретараца Путилин Дмитрий Кузьмичаца къамаьл дича мара ханзар сона цар тайпан цӀераш а дийначун майан а. Уж хиннабар колхоза толашагӀа бола доярнаш, соахка яхье хьалхарси шоллагӀеи моттигаш яьха Фаргиева Золовбани, Сухорукова Вереи.

— ДӀадахача шереи январь бетта хьалхарча шин декадеи баьча балха итог яра, дикагӀйолча хьайбаш лелаларий опыт ювцара. Шелковской района доярнай нисьмо къоабал а даь керда социалистически декхараш тӀаэцара гӀулбеннабар тахан тха боахамо хьайбиш леладераш, — аьлар цо.

ТӀаккха дийцар балха хьокхамех Уж дета тоам беш да. Масала, шера план тӀехкхоачаш а еш шура 1400, 8 тонн елхар соахка пачхьалкхенга. Из я лургагӀа ехна хиннача нах процент дукхагӀа, итт тонн планал совгӀа а долаш декхар дулх а. хӀара бӀаь Ӏатта тӀехьара хьакъоастадир 65 Ӏесилг, шера план 85 йолаш.

ХӀанвахца боахамерча [illegible] доярнаш парагӀа [illegible] кхачар дӀадахача шера Фаргиева Золовбан. ХӀара нааровча Ӏаттагара [illegible] килограмм шура лыкхар [illegible] шера план 1600 килограмм йолаш. Из бахьан [illegible] сом ахча премӀ елар шуна цу дийнахьа.

— [illegible] материально а [illegible] [illegible]

Дикагӏйола опыт — массанена!

ТОРОНЕХ ПАЙДА ЭЦ

шера кхо эзар килограммал совгӀа шура яьккхача доярхана 300 сом ахча лу, 2500 килограммал совгӀа — 150 сом. Цу гӀулакхага хьежжа, лӀадахача шера хӀара кхоабача Ӏаттагара кхо эзарел дукхагӀа шура яккхарах енача премел совгӀа кхы а 20 сом ахча делар тахан Фаргиева Золовбана, хьалхарча итт дийнахьа хиначул шоллагӀча итт дийнахьа хӀара кхоабача Ӏаттагара ши килограмм дукхагӀа шура яккхарахи ши процент хьоанал тӀаккхетийтарахи. Январь бетта кхы а 60 сом ахчан премӀ кхача мегаш а я цунна. ХӀана аьлча колхоза доярнашта юкъе лаьржача яхье хьалха я из. Цунца цхьана, Золовбанел дукха тӀехьа ца юсаш хьайоагӀа соахка хӀара кхоабача Ӏаттагара 2750 килограмм шура ликкарах тахан 150 сом ахчан премӀ сина Сухорукова Вера а, — йоах Путилина.

Соахка а укх шера январь бетта а хьаьнала къахьегарах тайп - тайпарча ахчан премеш елар цу дийнахьа кхача доярнашта а: Аслапова Малижайна, Чеботарева Ацийна, Рузаева Надеждайна, Хашагульнова Любовина, Слесарева Лидайна, бежа Ӏуша Рузаев Алексейна, Евлоев Хьамзата, Гадаев Мухьмада, Агиев Сивадбина.

— МалагӀа пайда бу колхоза хьайбаш леладераш цу тайпара материальни белгалбоахаро йоаштӀехьдаккхара? — хаьттар.

— Хьажа бетта баьча балха итога кхьере котъяьнна яккхача доярнана, бежа Ӏуша мара лацор [illegible] ахчан премӀ. Из бахьан долаш кинагӀа опыт йолча доярнаша, бежа Ӏуша мара [illegible] [illegible]

тилина. — 10 — 11 процент хьоанал хул Ӏаттагара тӀехьара яьнкхача, масала, 200 — 300 грамм шурийца. Цхьабакъда, Ӏохкха хала йоландаь цхьаболча доярнаша ютар из хьалха, дукхагӀа шура яккхара мара йоакхо ца еш. ХӀаьта хьоанал алсамъяккхарах ахчан премеш телга юкъедоаладича гӀулакх хувцаделар.

Хьайбай продукци дукхагӀа яккха йиш хулийташ йола дукха тороцаш я тха боахаме хӀанз а. Царех пайда эцилга социалистически яхь вӀаштӀехьъяккхарах тийша да. Масала, шера хӀара кхоабача Ӏаттагара 1500 килограммал совгӀа шура ца йоакхалуш доярнаш ба колхоле. Бакъдар аьлча, царех дукхагӀа бараш балха опыт йоацаш ба. Цу кхоачамболаца рашца ньовсам лоаттабар духьа. Шелковской района толашагӀа долча боахамашка санна, дукхагӀа опыт йолеи из йоацандаь тӀехьакосаш долеи шиннна доярна цхьана йолаш кхьа лелаела вӀаштӀехьдаьккхарна оаха дӀахо йодача хана «Молнии» тӀа, неглазета тӀа дукхагӀа дувцаргда толашагӀа болча доярнех а Социалистически яхь вӀаштӀехьъяккхарах дувца кхьа а дукха да, цхьабакъда, керттердар — хӀана [illegible] хьайбаш хьабирей царна [illegible] [illegible]

[illegible]

цева Раиса Владимировнас:

— Пхи бӀаь литр хий чуйодаш цхьаца бешка я хӀара доярнага. Цу чу беттача бардах ший доахана группана хьадениа концентрировании доакъар (белгалдаикха доагӀа ше долча тайпара дӀаделча хьайбана эс мара цо пайда ца белга), жмых, эшашача боарамагӀа микродобавкаш, тух а техе, из деррига а вӀашагӀа а эдийл муж кийчбу. Иштта бакь из худар санна хул, юхе хӀама ца юташ доахана дӀа а буъ. Цул совгӀа, кхы а цхьа дикадар ду тайп-тайпара доакъараш вӀашагӀъэдаь муж кийчбаро. Масала, доахана дегӀаца хилаза яргйоаца цхьа даикъа фосфор, кальций дӀайоал шурийца. Фосфор меттаоттаю муж кийчбеча хана пайда эцача диамони фосфатон доакъара йолча кальций фосфатон, хӀаьта кальций меттаоттаяра хьашка юллача силоса тӀа мел хьоарц. ДегӀа эша кальций меттаоттанал совгӀа кӀезига лохьо силоса мистал. Цудухьа доахана из дикагӀа юъ, — аьлар цо.

Племенной хьайбаш кхедара лостам болаш я из колхоз. Цу гӀулакхага хьежжа боккха болх чакхбоахкх укхаза доахана фу тоадара.

— Вай республика Ӏалама хьаланашка дика тоиш я дукха продукци лун а да цӀечастенной фух дола доахан. Цудухьа духхьал уж мара леладац оаха. Ӏула юкъе цамогаш хиина е къабенна шура лаьгӀаь отт нийсбелча цунна метта керда къонабар юкъебоалабу. Цхьаннегара а новкъостал ца эшаш духхьал тхоай шинаща чакхбоакх оаха из бола хийцар. ХӀана аьлча, кхыча боахамашка доххара а тхоай хьыштан кхоачашдара толал хул колхозе хӀара шера кхеду шинараш, — йоах Дубиннас.

Ши шурий ферма я колхозе. Царна юкъе лаьржача социалистически яхь хьахка Терхоев Суламбека кулгалдор я. БелгалдиккхагӀа догӀа, лакхе цӀераш мел нькха денна цу фермера хилар. 1981 шера хьайбий продукци йоаккхилгеи нийсъелачи ал [illegible] а духьа республика [illegible] [illegible] республикан [illegible] тӀа [illegible] [illegible]

Хьалхарча [illegible] 310 тонн, [illegible] 300 тонн шура йоахне [illegible] [illegible] 3444 килограмм шура йоахне еш, декхар [illegible] — 4 тонн. ХӀаьта цар [illegible] хана хӀара дийнахьа 11 — 12 тонн шура [illegible] Цу тайпара, хул [illegible] [illegible]

М. КАМАТХАНОВ

НЕЗ УКАЗ дешаш сона дуьхьала эттар Мухьмада кхоллама никъ. х1уьта иза никъ тохкаш дагадехар «Творчески къахьегам х1илла йиш и, нагахьа санна иза саг ший болх безаш, цуьна т1уьхкуьш хуле. цунах кхета и кхеташ, иза болх цо ший ирал лоархlаш хуле, къахьегам бийла ца lеш, цунах хьабоала пайда цо кхетабой, нагахьа санна, ший, сага оамал, говзал гучайоахара, йоазийтара цуи керттера форма а хиний из къахьегам д1аоттг» яха Макаренко дешаш. Боьхьалдар аьлча, из иштта хила а хул: къахьегамара пайша — говзалга, наха лоархlаш, наха эшаш йолча говзалга кха мар. Бакъда, х1ара дешарча хьинареча къахьегамо мара вугарвац саг говзала лакхалепашка.

Из деррига а довзаш, цу г1улакхах дика кхеташ лелабу ший болх Мухьмада Цуи кхоллам тохкаш, боашхаш гучадаьлар цо кхелла сурт-сибаташ дола нах тайп-тайпара хамаш, оамалаш, къамий, эхь-эздела, хаиий, замай, дика, во, эсала, денал долаш нах болга: вахарцара уйлаш, леладу г1улакхаш цар шошоай долга.

ДУКХА да уж Мухьмада кхелла сурт-сибаташ, цу массанех иа а дувцаш, тахан вай бовзийтаргба цуи кхоллама тайп-тайпара оаг1онаш, вахарера цхьайола проблемаш гучайоахаш бола турпалеш.

Мухьмада артиста никъ дагабехача сона эггара хьалха дуьхьал отт театральни институте деша ваг1аш «Ромео и Джульетта» яхача дипломни спектакле цо ловзаьа Меркуцио роль. Эшшала ший а з1адалдал нах безаш, уж лоархlаш, царна дег т1ара тут1ахьа бола саг вар Цицкиева Меркуцио. т1ехьайиса наьха во оамалаш, эсала инстинкташ ла ца могаш, царца шийна ма могга къовсам лоаттабеш. Оалаш да, саг везара кизга да цун б1арг, аьле. Мухьмада Меркуцио б1аргаш г1оздаьле лепаш хулар дика нах ший новкъостий б1аргабайча, хоза, ший, дар хелача. Эг1азлох дизе хулар уж харц саг б1аргавайча, эсала х1ама гучадаьлча.

Вайна массанена а дика вовз «Мишта ч1оаг1лу болат» яхача Островске романа т1ара матрос Жухрай. Дукха лайна, дукха лайна, вахара хало дика lайша саг ва из. Цуьна лов, лайна ца lеш, из бахьан ший ц1ий а lомехкаду цо, къахьегама саг ирaз болаш хилийтар, фашисташ санна къахьегама сагах бакхаш боахнача хьал долчар хавхо а хиииа д1аоттадаь лаччахьа lаьдал д1адаккхар. Цудухьа цу кьеминскача къахьегама сага ираз бахьан хьал долчарна дуьхьала дира къовсам лоаттабечарца ва из.

Цудухьа бархат хьенха къоарго дошо х1ама санна, къоаташ гойт уж цуи дика оамалаш Цицкиева. Боккъонца вола революце б1ухо ва Цицкиева Жухрай.

Цу ролах елар Мухьмада Нохч - Г1алг1ай АССР Ленински комсомола преми. Иштта вола революце б1ухо ва Цицкиев Мухьмада Мальсагов Ахьмада язъйнча телевидене г1олла гойташ хиннача «Революце ц1ераг1а» яхача пьеса турпал Иоакъал а. Цуи прообраз ва Чукотнерча ревкома член хинна Мальсагов Иоакъал.

АРТИСТ А РЕЖИССЕР А

Укх деношка арадаьннад театральни искусства дакъе доккхий г1улакхаш кара1дуьлларех, республика общественни вахаре хьашоре дакъа лоцарах Цицкиев Мухтара Мухьмада — Советски Союза Турпала Нурадилов Ханпаша ц1ераг1ча Нохч-Г1алг1ай пачхьалкхен драматически театра режиссера «Нохч-Г1алг1ай АССР халкъа артист» яха сийлен ц1и ялрах дола Нохч-Г1алг1ай АССР Лакхехьарча Совета Президиума Указ.

Цу г1улакхо дика белгалдоаккх вайнахьа театральни искусство дег1айоалаечо Мухьмада кара1дийнна г1улакхаш дикеи, эздийи, к1оарга ма1ан долаши долга.

ЦАl д1аяллалехьа шоллаг1ьар хьалхашка отташ дукха къилла кхелаш дуьхьала йоал Цицкиева Мухьмада роль ловзаеча Бештоpa (С. Бадуева «Бешто»). Цхьабакъда, Бусанацара ший безам бохьаргболаш, цуьнцара къаьстача дуне дуаргдолаш саг вац Мухьмада Бешто. Цу къизача кхелаша поха ца еш, царна мейрра дуьхьала латташ, шийна могачох царца ка ца луш саг ва из. Цу ролаца театро а из роль ловзаеш волча Мухьмада а lомаву саг денале хила, вахаро дуьхьала оттаеш йолча халонашта ка ца ла. Мел йоккха хало дуьхьал эттай аьлча, эхь - эздел ца дехка, шийгара эсала г1улакх гучадалийта б1ехача наьха дог lабийтаргдоацаш саг ва из.

Нохчий йоазанхочо Арсанов Саидбея язъяьча «Маца довз доттаг1ал» яхача романах «Къовсам» аьнна ц1и а йолаш Гешаев Мусаси Солцаев Мималти яьча инсценировках оттальча спектакле Мухьмада ловзаю Лоамарочун роль. Денал долаш, т1ах аьнна, низ болаш, lалаьмате ч1оаг1а лаьтта дезаш, ший низ болаш долча кулгашца, из лаьтта аха, цу т1а ялат д1ядс, из чуда т1аte11а къахьега безам болаш ахархо ва Мухьмада турпал. Цхьабакъда, цу хьаьналча къахьегамах, цу г1озача безамах воаккх из б1ехача, къизача наха — Садоси Гадоси. Ц1и тох цуи кхах х1аьта цар тийшача балхах цу г1улакха бехке а вийл, чуволла хьовзаву из. Из харцо, къизал б1арга а яйл, ший сий, ший боккъонаш бахьан дира къовсам лоаттабу цо шии довхошца, харц боллаше а уж бакъбеш йолча системаца. Цхьаьна а х1аманна бехке воаца ер бехке ва аьле Къоарlах дув буъ Садос. Бусалба динах виэза вола Лоамаро цецазьина на lеш, цкъарчоа кхералу Садой оапсх, цо харц биача дувнах. Цхьаккха х1аманна гунахьа доацаш ше чуволларгволга хайча эбарг поал из. Уйла ме ю из кхет цхьаьне лелабеча къовсаме ше котаргбоацилгах, мел ше бакъ вале а хьаттдараша ше бехке вергволгах, лела вутаргвоацилгах. Цу г1улакхах из дика кхетаву чуьелла воаллаш революционераца Давыдов Александраца дувзадеиначa доттаг1ало. Цунна цо аьккха ха вахара, идейни б1ухо хинна д1аоттара университет хул Лоамарочоа. Цудухьа т1еххьара цунах хул лоамарой идейни а организационни а кулгалхо. Революцена г1айттача наха хьалха ваьнка воаг1а Лоамаро тийшача балхаца къайлаг1а топ техе вув Садос. Стихийни бунтарь хинна ца lеш, боккъонца вола революционни б1ухо ший турпалах хиннилга гучадоаккхаш уж хьамсара уйлаш аритталий дег чу йоссаеш оал Мухьмада Лоамарочо ший т1еххьара «Со къийттав хьона саг дуиен т1а санна воал, сон дуьхьа ваха веза...» яха дешаш. Саг ваха веза ниiсхо, хортамукъале, халкъа ираз бахьан — цунах лаьца да Лоамарочун деррига вахар а артиста хьакхолла цун сурт-сибат а.

«З1анарца биийхкараш» яхаш я Н. Дугласеи Г. Смитеи пьеса. Институт чакхъьйикхачул т1ехьаг1а Солцаев Мималта эггара хьалха оттаь спектакль яр из. Дикача х1аманга наха тувсаш долча сих лаьца, цунна т1аьхачара дуьхьа лелабе безача къовсамах лаьца дувц укх пьесо а, спектакло а. Лаьца воалла ши саг, ца вадийтар дуьхьа з1анарца цхьаьна д1авийхкав: негр Галлен Нойи к1айпар Джексон Джойи. Цхьан юкъа цар кхел я из з1ы. Неграштеи к1айчарнеи юкъера цабезам бовзаш, шоайла лета уж байча о сагота боаиаш, фуииаг1а дав а цар сий доалар дуьхьа, цар футтаройна, шоашта белар дуьхьа цар хьакимаша дав х1ама да из. Цхьан юкъа туттмакхашта юкъе барт отт, х1вна аьлча, бовда безаш сраш боландаь. бакъда, байдда баьлча гучабоал царна юкъера цабезам, цар шоайла йола дегаоал.

Ший ц1ока lаьржа дале а, к1айча сагал ше вог1а хетаца Галлена, цудухьа ший сий лорадеш ва из, х1аьта Джексона шийла эсалаг1а лерх1 из. «lаьржавар» аьле мара кхы йист а хилац из цунга. Пьеса чулоацам а, наха юкъера цхьадола т1ехьадиса, «йис йилла» г1улакхаш а довзаш, цхьаннена вож шийл эсалаг1а хеташ, уж наха юкъе нийслуш дола харцахьара х1амаш бегдоахаш, х1ара саг цхьатарра ва цун ший дикалга, эхь-эзделга, къахьегамга, вахаре цо хьаллаьцача моттигига хьежжа хул яха уйлаш къоагаеш йоашхаш дола сурт-сибат дар Цицкиев Мухьмада цу спектакле кхеллар. Цхьабакъда, цуьна иштта хете 6, дунен т1а уж харцонаш йолаш я, цудухьа эггара хьалха гучаволлаш а т1еххьара д1аводаш а г1айг1ане кхли доаккхаш хулар Мухьмада Галлен. Иштта цо гучадоаккхар наха юкъе лелача т1ехьадисача г1улакхашцара къовсам йисте баьннабоацилга.

ЦХЬАН оаг1орахьара lовдала, вокх оаг1орахьара ший тайпара говза интригайи литамеи мазаш дувза хоуш, политически кхетам болаш, фуннаг1а дале а, наха д1ахозаргдола х1амалаь а ший ц1и д1айовзийта ц1ерташ lовдала кура, сонта саг ва Мухьмада «Геростат вицвийтар» яхача спектакле Геростат. Ший ц1и наха д1айовзийтар дуьхьа город Эфеса эггара дикаг1а йолча Артемида храма ц1и техача Геростата роль я Цицкиев Мухьмада ловзаьр. Шин турпала укх тайп-тайпара оаг1онаш гучайоахаш дизза хьахьекхар Мухьмада Геростата чоалхане сурт-сибат.

Цхьанна а х1амах эхь бехк, къа хийтта юхаваргвоацаш саг вар Цицкиев Мухьмада Шекспира «Ричард III» яхача трагедех оттальча спектакле вайна гайта лорд Глостер а. Мухьмада Глостер — цхьанна а х1амах б1у ца къежабеш вола саг, дахка лаца теба даг1а циск санна сага т1аккхета кийча ва Бакъда, ше леладьча г1улакхашта тар-ра, къиза хул цуи валар а. Вала минут т1аоттача цуи юхь т1а велар доал. Цу хана хеталу, ше боабьча нахах, ше лелальча къизалах тоъам ца хулаш, д1ахо кхы ший хаилаpe, деррига дуне ц1ецдоаккхаш йола къизал гучайоаккхаргьяр ал. аьнна из велалъежача санна. Цунна тара вар Мухьмада цхьаькка турпал а: Сухово-Кобылина «Г1улакх» яхача пьесах оттальча спектакле цо роль ловзаль Варравин а.

«Малав бехке?» яхаш я Абдумомунов Токтобулата пьеса. Укх спектакле Мухьмада ловзаю къоначо лора Болотов Нурдина роль. Нурдина саг йоалаеча дийнахьа тийша болхи питами юкъе тассар дуьхьа ухко йоалавь Шайргуль йо! лн, цу г1улакха бехке вар хьа доттаг1а Масадык а ва, оал цунга шоллаг1ча доттаг1чо Томаев Нияза. из деррига а шийна хоашше я, хьога из хьа ца оалаш. тийша болх беш воалл из хьона, аьле шекволкх Нурдин. Масадык ве веннача лоац Нурдин. Мухьмада дика хьахьокх ший турпала керттера оамалли: эмоцеи чувстваши котдоалаш саг из волга, хьалхаг1а де ца дезар а дий, т1ехьаг1а дехкеволаш саг волга. Цатешам, эг1азло цу сахьате «сомаллаи» цуи, цхьабакъда, «сомаяьина» лаьча леладечуни (дувцачуни мах бе, ший ханнахьа уж къоастадаь ца доаха саг ва из. Из оамал йолаш из вале а. во саг вац Мухьмада Нурдин. Эхь-эздел да, камаьрша, эшшача г1улакха кийча вола саг, доттаг1а, дика специалист ва из.

Дукха я Мухьмада ловзаль ролаш: Труффальдино («Шиъ аьлаи lу»), Гамильтон («Тереза лаьча дийнахьа»), Мод-г1ар («Чума долча ханара той»), Антон («Даьй къонаь»). итташ кхыраш.

АКТЕР меттел, режиссер а ва Мухьмад. Ер диълаг1а шу да из Нохч-Г1алг1ай театра Г1алг1ай труппе режиссер вола. Цу хана дена цо оттаьй массехк тайп-тайпарча жанрех йола спектаклаш. Царна юкъе я комеди, драма, трагеди, берий фальт. Бакъда, х1анз ала йиш яц Мухьмада режиссура ший тема я. Из ала х1анз а хьалха да, бакъда, из тема лохаш. цуьна т1аьхе г1ерташ хьаноаг1а из. Цун из аьттув баргхиларах тешаш да вай.

Бек АБАДИЕВ,
театровед.

МОСКВА. Музыкантаи ч1оаг1а яйердаш я музыкальни инструментий Московски экспериментальни фабрика продукци. Опытни мастераша хьадеш дола дукха оалаш йола баяна, оал ена гуслеш, акустически гитараш, ихьйола инструментaш тамашийна ц1ена оалаш болаш хиларца белгала я. Ч1оаг1а раьза болаш д1айийо уж консерваторешa, музыкальни училищашa, халкъа оркестраша, клубашa, культура Дворецашa.

Дикка дукхег1а арахец пачхьалкхен дикала Знак т1алатта ялелеш. Фабрика еррига продукцех 40 процент яр из знак йолаш я. х1аьта 40 процент тарга йола ялелеш «Н» (новинка) яха индекс т1алатташ я.

СУРТА Т1А: баяна хьаду участок. Хьалхарча планe — дикаг1вола сборщик Н. Н. Кубраченко.

В. КОШЕВОЙ сурт.
ТАСС фотохроника.

РЕДАКТОР
Т. А. ТЕБОЕВ.

Творчески конкурс

«ЛЕНИНСКИ ДОТТАГ1АЛЦА НИЗ БОЛАШ ДА ВАЙ»

Укх шера вай мехка халкъаша езаш белгалйоаккх ССР Союз хьаь 60 шу дизара юбилей. Вай республикарча къахьегамхошта 1982 шу — из кхы а Нохч-Г1алг1айчен автономе 60 шуи из ший лоlамаг1а Россена юкъеяха 200 шуи да.

Цу сийлаьча деношца дувзадеина НГ1АССР журналистий Союзо творчески конкурс кхайкхай «Ленински доттаг1алца низ болаш да вай» яхаш девиз а йолаш газетни публикаци дикаг1а язъяраи теле-радио-передача дикаг1а яраи.

Конкурсе дакъа лоацарий балхашка къаьгга хьаьхка доза республика вахар, экономика, lилма, культура дег1аккхуалача цо доаза толамаш, советски вахара хьисап. Статьяй, очеркий, корреспонденцей, репортажий, дахьача а дийхкача а суртий, теле-радио-передачий керттера турпал советски саг-ший социалистически Даьхен ч1оаг1аг1а вола патриот дог тийша интернационалист, коммунизм хьинаре хьалъеш воаллар ва.

Конкурсе котбаьннараш яла премеш оттаю:

ХЬАЛХАРА ЦА1 — 100 сом.

ШОЛЛАГ1А КХОЪ — х1ораьр 75 сом долаш.

КХОАЛАГ1А КХОЪ — х1ораьр 50 сом долаш.

НГ1АССР журналистий Союза премеш хьожаю укх шера 20 декабре кхаччанца «Конкурса» аьнна аь бáлгало т1а а йолаш кепайоазон т1а араьннача, радио чуи телевиденеи голла д1айийшача материалех.

Конкурсе дахийтача балхашна хьож жюри, х1аьта премеш хьожаярах йола предложени НГ1АССР журналистий Союза правлене бюрога чур а из а.

НГ1АССР журналистий Союза правлени.

Грозне экранаш т1а

«МЕДИЧИ МАРИЯЙ Т1ОАРГАЦИЛГ»

«Мосфильма» кинематографисташа оттадьча укх фильмо дувц XIII б1аьшерене хинача х1амаех лаьца. Крестоносцаша д1алаьцача городерча епископа Бертрона приказаг1а д1а а йихье цхьаннахьа д1аесхе лочкъаю сладиш ганзаш. Цу хана дена из ганза лохаш дуламаш деш, дирача къовсамашка дакъа лувцаш дукха нах лийнаб.

Цу детективни исторе теша ду вайх х1ана кинематографисташа. Милице инспектора т1адула Ленинграде вена, ц1аьхха мига нахав, фу хиннад ца ховш вайна иностранец бизнесмен - антиквар Савиньи Винсента хьалохилга.

Ховш да, юкъерча б1аьшерешкара lалаьмате ч1оаг1а мах болаш йола реликвеш цунга хиниилга, из воар а царца дувзадена хила дезаш да.

Савиньи х1аманта юкъера корайоаг1а ловзаш долча Медичи Марий т1оаргацилгах лаьца дуйцаш йола стихотворени гойт.

Фильме дакъа лоацаш ба Лучко Клара, Рыжаков Валерий, Питорган Эммануил, Урусова Евдокия, Егоров Анатолий, Симонян Рубен, Сафонов Всеволод, Петрейни Даниил, кхыбараш.

«АНДРЮС»

Чешски фильми литовски б1аьшкан юкъерча доттаг1алах, цар зодийча г1улакхех, царца нийседенначa цхьацадолча саньердамеи белами долча х1амаех лаьца дувц литовски кинематографисташа арахийцача «Андрюс» яхача кердача бери фильмо. Из картина оттадьд дукха тайп-тайпара балхаш деш лийнача, 30 шу доаллаш мара кинематографе болх бе ца венача Араминас Альгирдаца. 1966 шера хул цунах кинорежиссер.

Ше уттадьча «Вижа моттиг йоацаш хииа бийсаш» «Лаха со», «Со з1амига волча хана», «З1амига исповедь», «Къахегам бе тхоах» яхачеи кхыдолчеи шии фильмашка Адаминаса вайта гойт ший тайпара говза режиссерски почерк, йовзийт вахарца хила еза уйла, кагирхоех йола актуальни проблемаш вай тешадеш эмоцинальни йолаш хьахьокх.

1981 шера город Вильнюсе хиннача XIV Еррига союзни кинофестивале бераштеи кагирхоштеи хетадаь долча фильмашта юкъе «Андрюса» еннай шоллаг1а приз.

ЮХА А ЭКРАНА Т1А

Укх к1ира юха а экрана т1а доал 1967 шера венгерски режиссера Михайфи Имре даьккха «Русалка Найолаш бола Иоль» яха шии серех дола фильм. Из фильм даьккхад «Тамаг1а доза [illegible]» яхача Беркеши Андраша язъдьча романах.

Фильме къаьетта теркам л1абохийташ дуьц т1ема хана английски разведчик хиннача, цхьабакъда, т1ехьаг1а Венгрерча халкъа lаьдалгаьхьа а ваьнна воккха бизнес хо хиннача Борши Калмана вахарах.

В. КОВАЛЕВА.

ТЕЛЕВИДЕНИ

30 ЯНВАРЬ
I ПРОГРАММА

8.00 — «Хаь».
8.45 — «АБВГДейка».
10.15 — «Шкаьа, вай-новкъа».
10.45 — «Спортлото [illegible] ураш».
10.50 — «Дика [illegible] дукхаг1а хилийтар».
11.20 — «Семнадцать мгновений весны». Телевизиони дукхасерийн художествени фильм. 11-г1а сери.
12.25 — «Саг. Лаьтта. Дуне».
13.10 — П. Чайковске фортепьяни произведенеш д1аеш дуиен хьалхарча юкъерча конкурса лауреата М. Плетнева.
13.25 — «Таврически ц1а». Телевизиони документальни фильм.
14.25 — «Б1аргагушаар — теша хиладар».
15.30 — «Кердадараш».
15.45 — «Шиъ фальш». Мультфильм.
16.00 — Хоккеях доалара СССР чемпионат «Трактор» (Челябинск) — ЦСКА.
18.15 — Политически обозревателя В. Бекетова беседа.
18.00 — «Иллеи, романс. [illegible]». РСФСР халкъа артиста О. Воронец луш дола концерт.
19.30 — «В-г1а студи».
20.30 — «Старые казачьи споры» [illegible]. Н. В. Гоголя ц1ераг1ча Московски театра фильм-спектакль. Автор А. Софронов.
22.00 — «Хаь».
22.35 — Фильм-спектакль [illegible].
23.30 — Боксах дола дунен [illegible] [illegible]. СССР н1ашаг1теха команда—США н1ашаг1теха команда.
00.30 — «Кердадараш».

II ПРОГРАММА

9.00 — Ур1ранара гимнастика.
9.15 — «Уьааш1ена хила лоиш [illegible]».
9.27 — Документальни фильмай программа.
9.55 — «Ахкан гастролеш». Телевизиони художествени фильм.
11.15 — «Ур1ранара почта». Музыкальни программа.
11.45 — Социалистически мехкий телевидене документальни фильмай программа.
12.30 — «Котало [illegible]». Фронте хиннача доттаг1ий клуб. Грузински ССР телевидене программа.
14.00 — «Хупаг1ор [illegible]». [illegible]

[illegible]

20.30 — «Бийса дакъаьа [illegible] беран'».
20.45 — «[illegible]. Рембрандт». 6-г1а фильм.
21.15 — «Увадц1ена». lилман-популярни фильм.
22.00 — «Хаь».

31 ЯНВАРЬ
I ПРОГРАММА

8.00 — «Хаь».
9.45 — «Калина» яхача Полтавски педагогически института хьалхара хоре выступлени.
10.30 — «Будильник».
11.00 — «Советски Союза г1улакх деш ва'».
12.00 — «Увадц1ена». lилман-популярни фильм.
12.45 — «Ур1ранара почта». Музыкальни программа.
13.15 — «Советски Союз [illegible] хьаьший б1аргашка».
13.30 — «Юртара сахьат».
14.30 — «Музыкальни кноске».
15.00 — Ф. Достоевский. «Дядюшкин сон» [illegible]. М. Горьки ц1ераг1ча Московски художествени пачхьалкхен академически театра фильм-спектакль.
17.35 — «Кинокаьмара клуб».
18.35 — Горнолыжни спортах йола дунен чемпионат. Австрера передача.
19.00 — «Дунен хьалхарча юкъерча панорама».
19.45 — Союзий Ц1ен Колонни зале д1аьхош йола композитора Новикова авторски сайре.
22.00 — «Хаь».
22.25 — «Любовь Петровна Орлова». 80 шу дизарга.
23.20 — Футбольни обозрени.
23.50 — «Кердадараш».

II ПРОГРАММА

8.00 — «Зарядка а д1аоттар».
9.20 — Д1аеш В. Хоетук (аккордеон).
9.30 — [illegible] популярни фильмай программа.
9.55 — «[illegible]». Художествени фильм.
11.00 — «Хьайба! атнен т1а».
12.00 — «Фальт бавча [illegible]», «Т1еххьара доракат». Мультфильм.
12.15 — [illegible]
13.30 — «Тха корреспондента [illegible]».
14.05 — [illegible]

[illegible]

РАДИО

30 ЯНВАРЬ

[illegible]

31 ЯНВАРЬ

[illegible]

УКВ

[illegible]

ФЕ ХИЛА

lан замалахьа автотранспорта эксплуатаци яра хьаша водителашкара д1адех къаьтта теркам болаш хула.

Бутт юкъеяхьача хана дийлача дайпо хьалдикъа хилташ цул т1ехьаг1а ша а хинна д1аэттар. Наьхьий хьацийолча моттигашка а бехаб. наьашайолча моттигашка беташ а хинна латт. Наьхьа воаг1аш ужамо долча вхерамеча моттигашка даьчача доал дулац машина, т1аккха [illegible] лаьцла [illegible] г1орта [illegible], [illegible] болш кхаь [illegible] т1ехьаг1а нара.

Республика [illegible] [illegible] ц1ерамег1а [illegible] моттигаш хьа а хер [illegible] [illegible] [illegible] хьерца [illegible] х1аманна ша [illegible], накъа шийна [illegible].

[illegible] Ростов [illegible] 742 [illegible] [illegible] - Мартанерча районе Саьмуlашка [illegible] «Жигули» водитель [illegible] [illegible]

т1ехьа ца а даьнна, юха ший метте д1а а ца оттадуш ше ма йодда дуьхьала воаг1ача город Ленинградерча «Совтрансавто» доалахьарча грузовой автомобиля т1аьтехай ший машин. Цу метте венна «Жигули» водитель а цун шанкхе пассажир а.

Мал1албина районе Доладоара Инарисе бодача новкъаг1а г. Мал1албин ерча культура отдела доалахьарча «Кубань» яхача автобусца ах бийса яьннача хана вола [illegible] из юхаиьола ца а могаш кювета чу кхеттай автобуса водитель. Из авари [illegible] водитель [illegible] [illegible]. Цу хьакьа [illegible] ше [illegible] сона Мал1албина культура отдела [illegible] хана ший [illegible] [illegible] водитель [illegible].

Кулгалхоша цу тайпара [illegible] [illegible] довзаш хул дукхаг1а дайба [illegible].

Д1адахача к1ираг1а (21 январера 28 январе кхаччанца) республика новкъашка 12 авари хиний транспортна новкъашка. 4 саг ве а кувш, 14 сага чов а ен.

ГАИ [illegible]

30 ЯНВАРЬ

В. И. Ленина ц1ераг1а культура Дворец. 11.00. «Фальгийн приключенеш дунен т1а» яха кинофестиваль. 19.00 Болх беш я «Шаша1кхетар» яха дискоклуб.

Н. К. Крупскайн ц1ераг1а культура Дворец. 12.00 Нохч-Г1алг1айчен автономи хьаккина 60 шу дизара хетаь «Вай мехка деррига хала цхьа дела санна дохаш [illegible]» яха беседа. 14.00. «Болкхой сийк доаккхал ду оаха» яха керда чо киножурнай обзор. 15.00. «Вай дийнахьа хиннача т1ем т1и Грознерча машинашташа лаьца дакъа» яха беседа.

Химиккий культура Дворец. 11.30 «Светофор» яхача клуба заседани «Нийса новкъа правила я тха, уж масса я а дийиа ха еза» яха тематически кинохьовхар. 17.00 «Наьмбар — коммунистически оамалъ» яха беседа. 10.00. Эстрадни илленийи музыкаи кагирхой сайре.

«Красный молот» завода культура Ц1а. 15.00 Болх беш я Ислам деррий клуб.

31 ЯНВАРЬ

В. И. Ленина ц1ераг1а культура Дворец. 10.00 Нохч-Г1алг1айчен автономи хьаккина 60 шуи нохчий г1алг1ай [illegible] лоlамаг1а Россена юкъеяха 200 шуи дизара [illegible]

САЛОlАЧА ДЕНОШКА

хетаь телевизиони кинофестиваль. Город Грозне дикаг1а йолча художествени самодеятельноста коллективай концерт. 11.00. «Фальгийн приключенеш дунен т1а» яха кинофестиваль. 14.00 Болх беш я «Атенст» яха клуб. 10.00. Болх беш я «Шаша1кхетар» яха дискоклуб.

Н. К. Крупскайн ц1ераг1а культура Дворец. 15.00 Болх беш да «Кьона ленинец» яха бери кинотеатр.

Химиккий культура Дворец. 11.00 «Фу хоа ваина вай мехках» яха викторина. 11.30 Болх беш да «Пиноркхо» яха бери кинотеатр. Гойтарг'йа бераша лоархьа дола мультфильмаш. 14.00 Котеноргах йола спортивни кхьпм. 10.00 Эстрадни илленийи музыкаи кагирхой сайре.

«Красный молот» завода культура Ц1а. 15.00 Ланин Зинет. «Т1оаре [illegible]» яха самодеятельни драматически коллектива спектакль.

Пригородни балхахой Ц1а. 14.00 Болх беш я театр дезарий объединени. Ингушски сельски театра концертни программа.

[illegible]

Тахан республике г1оалла Грозне хуиадуш моруаш а йолаш, делкьалеца цхьацадолча моттигашка лаьйо дарв т1оаг1ан. Шил а дола махкаш [illegible] [illegible], секунда 6 — 3 метр сиха мах хьоладеш хургба фегара температура республике [illegible] 2 [illegible] [illegible] 2 [illegible] [illegible], х1аьта Грозне 0 градуса [illegible].

МЕТЕОСЛУЖБА.

ТХА АДРЕС: 364007, г. Грозный, [illegible] ул. 92. Телефонаш: редактора — 2-45-57; редактора заместителя — 2-43-07; [illegible] секретара — 2-24-06; [illegible] — 2-24-04; пропагандистски транспортни — 2-24-04; [illegible] — 2-24-06; культура — 2-24-05; кехаташ — 2-24-06; корректораш — [illegible].

НАШ АДРЕС: 364007, г. Грозный, ул. Маяковского, 92. Телефоны: редактора — 2-45-57; заместителя редактора — 2-43-07; ответственного секретаря — 2-24-06; отделов: партийной жизни — 2-24-04; промышленности и транспорта — 2-24-04; сельского хозяйства — 2-24-03; культуры — 2-24-03; писем — 2-24-07; корректорская — [illegible].

Газет арадув шинарен, ерен, шоатген денояка.

[illegible] «Грозненски рабочий» издательства типографи. Маяковски, 92. Типография издательства «Грозненский рабочий», ул. Маяковского, 92. Заказ № 303.